

Naročnina mesečno
25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/I

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SCOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzertate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen pondeljka in dneva po prazniku

Najusodnejša zmota

Od večih strani nam prihajajo poročila, kako usodno narašča število organiziranih brezbožcev. Ta žalostni pojav našega veka se širi kakor strašna bolezenna epidemija med narodi, ker kdo naj pove število še onih, ki sicer niso organizirani ateisti, a praktično v svojem življenju več ne poznujo Boga. Nad tem žalostnim dejstvom se moramo tem bolj zamisliti, ker v zdravi človeški občestvenosti kakor tudi v docela zdravem državnem organizmu javna brezbožnost ne bi nikdar bila mogoča.

Kdo naj se postavi v bran usodnemu gibanju? Mase? Vidimo, da mase ne nudijo pravega odpora. Povoju doba, ki jo preživljamo, je v vsakem pogledu dekadentna. V splošni zmedji pojmov prečesto manjka ljudem poznanje celo osnovnih resnic. Le predolgo je bilo moderno, da se je raz najvišjih učnih mest podajalo brezbožstvo za čisto znanost in kot zadnje dognanje. Ko je potem na pragu našega stoletja v najboljših glavah zmagal čut za resnico in so resnični znanstveniki imeli pogum, da so se otrešili materializma v svojo filozofijo znova fundirali v idealizmu, so tedaj stoprav ostali mali epigoni preživel dobe in materialistični svetovni nazor praktično popularizirali, ter ga razširili med ljudske mase. Za takšno žalostno delo so često imeli vso svobodo. Voditeljstvo naroda so se marsiksi polastili dilettante, katerim so manjki celo osnovni pojmi zdravega človeškega spoznanja. V filozofiji nikjer ne najdemo, kolikor gre za njene resnične predstavnike, ne enega slučaja znanstvenega ateizma, vsaj ne v obliki kakor se je to skušalo od malih duhov prikazati ljudstvu. Vendar pa so ti brezvestni voditelji na vseh kulturnih področjih, in seveda tudi v politiki in gospodarstvu znali ustvariti modo brezbožstva ali vsaj verske indiferentnosti.

Stvar se je moralna maščevati. Kajti najusodnejša zmota vseh stoletij je zabloda, ki si umišlja, da je brez Boga mogoče trajno gospodariti narodom. Med tem, ko so voditelji ostajali nekako še na pol pot, izpovedajo liberalni princip za najvišjo pridobitev našega veka in ga izvajali s široko samovoljnostjo v mišljenu in ravnanju, so ljudske množice, od njih podučene še korak dalje in načela liberalizma pričele izvajati do skrajnosti.

Mase so tokrat za eno stopnjo naprednejšek in že opazujemo, kako se v sodobni družbi ruši vsaka avtoriteta. Cisto dosledno. Kajti v tistem trenutku, ko so se voditelji obrnili proč od Boga, so narušili temelj, na katerem je sponjena moč in oblast nad narodom. Razrušili so počelo avtoritete, ki najde, kakor znano, svojo zadnjo utemeljitev edinole v Bogu. Ako ni Boga, tudi ni nobene avtoritete. Kakor hitro voditelji zavrejo ta temelj, zgube legitimacijo voditeljstva. Narod zasluži instinkтивno neko praznoto v voditeljih; izostane oni nevidni skrivnostni fluid, ki ustvarja kontakt med voditeljem in narodom in ki avtoritativno nalaga poslušnost. Pri tem malo izda, ako ti voditelji izjavljajo, da sta Bog in vera potrebnata. Masa čuti, da je tako govorjenje prikrojeno le za njihova učesa, da pa želite praktično sama tega nauka ne priznava. Trajno se s takimi frazami ne da slepomisli. Množice, oropane Boga, se ne strašijo še zadnjega koraka in vržejo čez krov tudi voditelje, ako so enkrat zgubile vero v avtoriteteto. O tem nam zadostno pričajo izvestna poglavja v zgodovini.

Toda vsako brezbožstvo, voditelj kakor ljudstva, hoče nadomestila. Kje ga najti? V zemskih dobrinah! Saj brezbožstvo pravzaprav izvira iz počinka po snovnih dobrobat. Povsed, kjer se pršenja ebrat od Boga, stoji v ospredju lastni Jaz in denar. Vedno se isto ponavlja. Tu je lastna oseba, katero opijani napuh, da ne spozna več resnice in denar, ki je bog pozemske morale. Obobe pričenja dobivati absolutno veljavno. Duševnost zginja bolj in bolj za materijalnim in nazadnje ostane le še gon po svetnih dobrinah. V tem pojavu moramo zreti podlugo in vzrok sodobne socialne bude. Samo božja ideja drugi ljudi in jih pretvarja v brate in sestre, materializem in brezobširen lov za snovnimi dobrinami pa jih razdvaja in ustvarja med njimi nepremostljive prepade. Ko človek ostane samo še pridobitnik na zemlji, potem se nujno vsi okrog njega njegevih nasprotnikov. Srečnejši, sposobnejši ali nasilnejši zbirajo v svoje roke vedno več in več, drugi pa, in sicer večina, trpi pomanjkanje in se dviga v odporu proti srečnejšim, posedujočim slojem. Brez Boga ne bo mogoče urediti človeško družbo, ker ni mogoče pravčno rešiti socialnega vprašanja. Kajti, kjer so se tjudje odvrnili proč od Boga, tam je tudi človek človeku pokazal hrbel.

Razvoj moderne javnega življenje gre toraj baš v nasprotno smer, kakor pa ga je videla prva stopnja zapadne krščanske kulture. Tedaj je krščanstvo med narodi uveljavilo princip avtoritete in bratstva. Praktično je to vodilo do združene, evede Evrope. Iz starega paganskoga sveta s svojim suženjsvom je peljala pot navzgor do neslutnega kulturnega in socialnega napredka. Danes pa človeško zopet izgublja svojega Boga in pada iz sfere krščanstva v moderno poganstvo. Narodom manjka počela, ki bi jih družilo. Zato divja politično in gospodarsko tekmovanje med državami, socialno pa ostajajo novi zasužnjenci dela, razdelenjen, brezdomovinski proletarijat.

Marsikdo izmed tistih, ki so lahkomisljeno pravljali sedanj usodni tok dogodkov, že danes preplačen vzlik: nazaj k religiji! Zal, da ne dela tega toliko radi telesnega in duševnega blagra svojega bližnjega, ki je zgubil vero, kakor zato, ker vidi v nevarnosti samega sebe in svoje imetje. Mnogi so se pričeli batiti, da bi socialen prevrat utegnil pomesti z vsemi bogovi, ki so bili kot slepi postavljeni ljudstvu v nadomestilo za edino pravega Boga. Cerkev naj topot pride kakor žandar in očuva njihove fabrike.

V resnici pa je treba popolnega notranjega obrata nazaj k Bogu, in sicer najprej voditeljev.

začasno

London, 21. septembra 1931. Ves pretekli te-

den je bil tečaj funta šterlinga zelo šibak in v soboto je na londonski in newyorški borzi dosegel najvišjo tečko. Iz Newyorka je prispealo tudi poročilo, da je Angleška banka porabila že nad polovico kreditov, dovoljenih od ameriških bank za to, da ščiti funt. Tudi politični položaj se je z gorovcami o razpisu volitev zelo zapletel. Toda kljub tem glasovanju o nestalnosti finančnega in političnega položaja ni nikje pričakoval, da se bodo dogodili tako naglo razvili in da bo angleška vlada sklenila seči po tako radikalnem ukrepu, kakor je razveljavljanje zlate valute funta, da prepreči nadaljnji odkot zlata in s tem reši funt pred katastrofo. Angleška banka ni več dolžna zamjenjati zlato za papirnat funt šterling; zaloge njenega zlata so za trenutek sicer zavarovane, toda udarec, ki je zadel funt, angleško gospodarstvo in ugled Anglike kot politične sile s tem, da je angleška vlada priznata pred vsem svetom, da ne more več z zakonom dane besede in papirnatega denarja plačati z zlatom, ta udarec je tako silen, da jih je angleško cesarstvo rislo takšnih v svoji zgodovini doživelno. Finančni minister Winston Churchill je po vojski prvi izmed ministrov zvezniških držav stabiliziral angleško valuto in ji dal isto podlago, kakor jo je imela pred vojno. Anglija si je to prednost šteila v velik ponos in nanjo so bili penosni vsi angleški finančniki. Zato je danes vtis, ki ga je napravil vladni ukrep na vso javnost, politično in gospodarsko, na vladne in opozicijske kroge tako globok.

V sceno je »Newyork Evening Post« prinehal iz Wall Street vest, da je angleška banka že porabila 16 milijonov funtov kredita, 40 milijonov, ki jih je stavila na razpolago Morganova banka angleškemu finančnemu ministru. Angleška blagajna je takoj dvingala 8 milijonov, kakor hitro je bil kredit odprt in drugih 8 milijonov pa v petek. Anglija je v tako veliki množini segla po ameriškem kreditu, ker je francoski del velikega francosko-ameriškega posojila razpoložljiv šele od današnjega dne, ko so francoske banke stavile na razpolago angleški vadi 20 milijonov funtov. Isto nisi poroča, da ne bo angleška vlada porabila nikakega zneska več, od ameriškega posojila, dokler ne bo do iste višine izčrpala tudi francoski kredit. V smislu ameriških poročil je angleška banka porabila okoli 65 milijonov funtov od 130 milijonovskega kredita, ki so ji ga dala Federalna banka in druge ameriške banke ter Francoska banka; izčrpalo je tuji že 50 milijonovske posojila Federalne banke in Francoske banke. Vse te ogromne zneske je Angleška banka porabila za to, da vzdrži funt na doseganjem višini. V zadnjih enih je nastopil tako močan odtok zlata na Holandsko in v Švico, da se je Angleška banka zlata, da ne bo mogla zavreli tega nevarnega pojava z normalnimi finančnimi sredstvi. Holandci imajo toliko razpoložljivega denarja, ker so njihove banke zopet prilegle dvigati svoje naložbe v Nemčiji. S tem je seveda prišla tudi Nemčija v opravljenem položaju in se skuša varovati nadaljnih neprjetih posledic s tem, da je zaprla glavne borze.

Toda tudi domači kapital je prišel bežati iz Anglije, ko je Snowden naznal med drugimi finančnimi ukrepi tudi konverzijo 5 odstotnega državnega posojila. Ti državni boni so tudi v rokah inozemcev, in sicer za znesek 300 milijonov funtov; ti so zdaj pričeli bone metati na trg.

Da je zgubilo inozemstvo zaupanje v solidnost angleških finančnih angleškega gospodarstva, je treba poleg velikemu primanjkljuju trgovinske bilance pripisati tudi zadnjemu uporu angleške mornarice, glede katerega je morala vlada popolnoma popustiti. Nadalje je napoved volitev še bolj zamotala politični položaj. Značilna je v tem pogledu tudi okolnost, da se je City izrekla proti volitvam. O razpisu volitev seveda ne more biti v tem trenutku govora.

Vladni ukrepi se smatrajo za začasne in zadnja beseda gre parlamentu. Vsi politiki, pa naj pripadajo vladnim ali opozicijskim skupinam, se trudijo, da bi pomirili javnost. Vlada sama na sebi ni dovolj močna, ker se radi opozicije laburistov ne more smatrati za narodno; in prav v tem tisti vsi njena šibkost in gotovo tudi del nojnovejše finančne krize. Henderson je obljudil vladu vso podporo opozicije, toda vprašanje je, ali se bo po izglasovanju novih ukrepov v parlamentu tudi do sledno držal danih obljub, in ali ne bo morda novih žrtv, ki jih bodo ukrepi naložili angleškemu na-

V tisku, godbi, slikarstvu, teatru, filmu, radiju, modi, zlasti pa v gospodarstvu — povsed mora zaveti nov krščanski duh. Drugače bomo doživelji še hujši val brezbožstva, proti kateremu je današnje predigra. Kajti potem bo človek tudi notranje strti in niti ne bo več notranje doživel svojega odpa da Boga. Današnji brezbožni to notranji proces že doživljajo in nikar nista tako brezbožni, kakor v resnici izgledajo. Oni vprizarjajo bolj demonstracijo, ki seveda postaja vedno bolj resnica, čim dalje traja.

Preko sovjetskih in nemških dežel gre val. Kdo bo izoblikoval bodočo človeško kulturo, ali kristjan ali pagan? Prihaja čas, ko bo moralno krščanstvo zopet uveljaviti svoj vekovit duhovni primat pred vsem svetom. Za vse, ki se čutijo po notranji vezi z njim zdrženi in od njega oživljeni, prihaja ura, da postavijo vsak na svojem področju celega krščanskega človeka in če treba tudi za ceno najvišjih žrtv.

Anglija ukinila zlato valuto

rodu, skušal izrabiti v propagandne namene, kar je to storil po uzakonitvi prvih ukrepov narodne vlade. Da se kolikor mogoče uravnovesi trgovinska bilanca, katere primanjkljaj je v prvi vrsti krije tečkega položaja, namerava vlada uvesti carine. Za uvedbo carinskega sistema je velika večina konservativcev, zanj se je izreklo že tudi 30 liberalcev, 10 do 15 si je pridržalo pravico, da to vprašanje še prouči, med tem ko je 13 do 18 liberalcev odločno proti carinam.

London, 21. sept. tg. Po konferenci z voditelji Angleške narodne banke je vlada sklenila, da razveljavlja valutni zakon od leta 1925, po katerem je bila Angleška narodna banka dolžna prodajati zlato za določeno ceno 77.9 za 1 notico. Ta vest je prišla popolnoma nepripravljeno, ker je bil sklep kabine popolnoma spontano sprejet. Ministrski predsednik MacDonald se je že v petek popoldne odpeljal na svoje posestvo Chequers, koj pa je bil tam eno uro, so ga obvestili, da je bil v petek oddan v Londonu zlata za 17 in 10 mil. funtov, nakar se je takoj vrnil v London. Oddajal v soboto so zopet prekoračile 10 mil. funtov. Zato je MacDonald sklenil nemudoma sklicati kabinet, ki je odredil, da se odpravi zlata klavzula in zapri londonska borza, kar se je zgodilo drugič, odkar obstaja borza. Prvič je bila londonska borza zaprtja med vojno.

Angleška javnost popolnoma soglaša s temi odredbami in poudarja, da je za angleškega državljanina v primeru inflacije batiti se še večjega porasta cen. Preškrbi z živili in potrebsčinami je zagotovljena in pripravljajo se ostre odredbe, da se prepreči nakupovanje in naviranje cen. Vzrok za tako angleško finančno odredbo, kakršne še ni bilo, je v mednarodnih težkočah, dasi so tudi gotove notranje politične zadeve, kakor na primer nazadnje stavka v mornarici, radi pretiranega poročanja v inozemstvu dovedle do tega, da se je zaupanje omajalo. Že večkrat so se pojavile v Angleški struje v vodilnih gospodarskih krogih protestne, da se je gospodarstvo prehitro vrnilo na zlati standard, v katerem vidijo vzrok krize. Seveda pa so bili tudi prepričani, da bi bilo mogoče rešiti zlati standard, če ne bi bili Amerika in Francija vodili svoje zlate politike in dve tretjini vsega zlata na svetu tezavirali. Oba državi sta v zadnjem letu pograbili zlata za 300 mil. funtov, dočim je vse zlata zalogal v obeh državah znašala začetkom t. l. 185 mil. funtov. Sploh imajo zlata Združene države Amerike za 715 mil., Francija za 470 mil., Anglija 130, Španija 90,25, Japonska

83,19, Nemčija 67,15, Jugoslavija 61,25, Italija 58,12, Holandska 55, Belgija 46,5, Švica 32,5, Poljska 13,01 in Avstrija 10 milj. funtov.

Sicer govorijo, da je bilo francosko finančno ministrstvo pripravljeno na novo podpreti funt, toda samo skupno z Ameriko, kar pa Združene države v trenutku svojih lastnih težkoč ne smatraje za ugodno. Od srede julija dalje je bilo z londonskega zlatega trga odtegnjenih nad 200 milijonov funtov. V zadnjih dneh so se ti odtegljaji še poostri in nadaljnje zahteve po angleški rezervi 130 milj. funtov bi lahko dovedle do resnih težkoč. Zato je Anglija ukinila zlato klavzulo. S tem pa nikar ne smeje biti prizadete angleške obveznosti za dobave v tujih valutah. Samo so današnji ponedeljek, ko se obe angleški zbornici posvetujejo o potrebnih zakonskih načrtih, se je zaprla londonska borza, vendar se čuje, da tudi jutri borza ne bo poslovala.

Ko je med vojno prvič bila londonska borza zaprtja, je bil kurz funda fiksiran z dogovori z New Yorkom, Parizom in Amsterdamom. Domnevna se, da so se vršila tudi pred sedanjim sklepom pogajanja s Parizom in New Yorkom, da se dobrijamstvo za prehiter padec funta. Angleški listi ostro kritizirajo zlato politiko Francije. »Daily Mail« navaja, da je Anglija, ko je bila najbogatejša zlata dežela, pošljala svoje zaklade v potrebitne države. S tem, da je Anglija popustila zlati standard, bosta Francija in Amerika prisiljeni, iskati pot za zopetno uvedbo zlatega standarda na novi podlagi. Potrebna je mednarodna konferenca, da se posvetuje kako bi se zlato bolje razdelilo. Listi v londonski City smatrajo za najvažnejšo nalogo, da se vznenirjenje, ki ga je ta vest povzročila na mednarodnih trgih, omeji na minimum. Vendar je to mogoče samo s sodelovanjem z najvažnejšimi centralnimi emisijskimi bankami.

Točko kot gotovo je, da bosta Njutorška Federal Reserve Fank in francoska Narodna banka storili vse, da se preprečijo bairose-spekulacije s funtom. Angleška Narodna banka je v zvezi s tem dogodkom zvišala diskontno mero 4% na 6% že tretjič v tem letu. Diskont je znašal do 23. julija 3%. Lloyd George in Henderson sta izdala spomenico, v kateri zahtevata močnejše zedinjenje naroda, da pride srečno skozi te težkoče in Henderson izjavlja, da so temeljne sile Anglike neomajane. Treba je ostati samo mireni in odločen. Finančni minister Snowden bo danes zvečer po radiu poročal o odredbah vlade.

Razprava v parlamentu

Tudi Francija, največja upnica Anglije, je v skrbeh

Prizadev je ves svet

Pariz, 21. septembra, tg. Pred ukiniljivo zlate klavzule se se vršila neprestano 24 ur pogajanja med Anglijo in Francijo na eni strani, ter Anglijo in Združenimi državami na drugi strani. Francoski finančni minister Flandin se je vrnil v Pariz in vzel s seboj celo več finančnih strokovnjakov. Dogodek se smatra za najvažnejši po vojni. »Matine pravi, da bi bil funt, če bi beg zlate trajal še dalje, v kratkem izgubil 10 odstotkov svoje vrednosti, kar bi tudi za francosko Narodno banko posnelo izgubo četrte milijarde frankov. Francija si more čestitati, da je Anglija tako točno in energetično posegla vmes. Dalje izjavlja »Matine, da se zadnji odtegljaj funta in devizni nakupi niso vršili na inozemski, temveč na angleški račun. Francoska Narodna banka je še v petek in soboto z velikimi stroški držala kurz funta. Samo v petek se je vkrelo za Anglijo skoro 1 milj. funtov v zlatu. Francija je tudi res v največji meri interesirana na tem, da se vzdrži kurz funta, ker je največja upnica Anglije. Kljub vsem odpovednim kreditov, se ceni skupna vsota, ki jo Anglija dolguje Franciji, se danes na okoli 8 in pol milijarde frankov. Posebno zadnje kredit je izplačala Francija v polni zlati vrednosti, morajo se pa tudi vrniti v polni zlati vrednosti tak, da so devizne izgube za francoskega varčevalca neverjetne.

Pariz, 21. sept. tg. Guverner francoske narodne banke je danes dopoldne podal izjavno, da vlada v sporazumu s francosko narodno banko pariškega trga ne bo zapri, kvečemu se bodo omecile gotove mednarodne vrednosti. Francija nima nobenega vzroka za paniko, njen denar je čvrst. Zlato francoske narodne banke in dolarski krediti se absolutno ne morejo napasti. Parola mora biti: hladna kri, potrpljenje in zaupanje. Predsednik pariških borznih posredovalcev Jacob je spopolnil to izjavno z ugotovitvijo, da se ne bodo storili nobeni izredni ukrepi glede pariške borze.

Mihistrski predsednik Laval je imel dolge razgovore s linčnčnim in drugimi ministri. Tudi z angleškim poslanikom Campbellom se je razgovarjal eno uro. Demanira se, da bi hotela Laval in Briand radi dogodkov v Angliji odgoditi svoje potovanje v Berlin. Navzite teme se seveda smatra, da bodo imeli sklepi angleškega kabineta tudi za Francijo dalečosežne gospodarske posledice, ker je Francija največja upnica Anglije. Francoska narodna banka je interesirana na kurzu funta zato, ker ima med svojimi deviznimi rezervami 100 milijonov funtov. Ob začetku pariške borze se je kupčevalo za funt do 110 frankov, pol ure pozneje pa se je že pojavil kurz 100 frankov. Da se preprečijo borzne spekulacije, se je ob 13,50 sklenilo, da se danes ne bodo notirale nobene devize več. Tudi one mednarodne vrednosti, pri katerih je Anglija posebno interesirana, se uradno niso notirale.

Nemčija se tolaži

Berlin, 21. septembra, tg. V berlinskih bančnih krogih je angleški korak povzročil ogromen učinek. Sklep angleške Narodne banke se je najprej sporočil direktorju nemške Državne banke. Splošno se misli, da se bo takoj sklical konferenca vseh voditeljev emisijskih bank, da se omogoči drugačna razdelitev zlatih zalog na svetu. Eventualno bodo morda iskali tudi drugačno valutno podlago, kakor je zlata. Direktivna vpliva na nemške bančne posle angleški korak nima, ker so dolgo nemške Narodne banke po svetu vedje, kakor njeni imetci v Angliji. Predsedstvo borze je danes dopoldne sklenilo, da za enkrat ukine promet z vrednostnimi papirji. Neodvisno od tega so se zedinile vse banke in vodilne private banke, da se ne bodo udeleževale danes nobenega prostega prometa, kar velja za elektno, kakor tudi devizno trgovino. Devizne kurze bo določila nemška Državna banka.

Berlin, 21. sept. tg. Merodajni bančni krogi opozarjajo na to, da je Nemčija pred neposrednimi posledicami angleške krize zavarovana s tem, da je julijška kriza v Nemčiji že povzročila slične odredbe v Nemčiji, kakor so bile sedaj izdane v Angliji. Za Nemčijo odstop od zlate, valute zato ne pride v poštev, ker so velike angleške odredbe samo začasnega značaja in ker se razen tega nemške private in javne obveznosti glasijo na tujih valutah, tako da promet z zlatim standardom dela samo težave.

Austrija

Dunaj, 21. sept. tg. Ministrski svet se je danes ves dan bavil s položajem v Angliji. Situacija na avstrijskem trgu je popolnoma nedotaknjena. Borza je bila do nadaljnjega zaprt, da se prepreči nečedna spekulacija.

Dunaj, 21. sept. tg. Do nadaljnjega je bila dunajska borza zavrnjena, vendar devize niso prizadete. Avstrijska Narodna banka zboruje permanentno, da bo mogla vsak čas primerno sklepati. Dunajski finančni svet je bil skorost konstituiran, vendar upa, da bodo angleški ukrepi trajali samo začasno. Avstrija ni direktno prizadeta, ker nima v Angliji niti terjatev, Anglija pa nima večjih kreditov v Avstriji.

Tudi Češka ozemljena

Praga, 21. sept. tg. Na praških borzah je vladala danes velika nervoznost. Dopoldne so se sestali na konferenco zastopniki finančnega ministrstva in narodne banke. Borzna zbornica je sklenila, da se do nadaljnega borzal promet ne bo vršil. V deviznem prometu se je črtala deviza London in notacija funta. Po oficijel. cenilih se giblje fuit okoli 115.

Grčija spremenila valuto

Atene, 21. sept. tg. Radi suspenzije angleške zlate veljave je grška vlada danes z odredbo spregela kot podlago za stabilizacijo svoje valute ameriški dolar v razmerju 1 dolar = 77,05 drahm.

Mnenje Amerike

Newyork, 21. sept. tg. Tukaj angleška akcija ni nikogar presenetila, ker so jo že več mesecov smatrali za neobhodno potrebno. Washington in Wallstreet smatrata, da je angleška finančna kriza samo začasna in da bo tudi ostala omejena na gospodarske meje angleškega imperija. Newjorske banke so imele konferenco in ugotovile, da položaj ne zahteva nobene investicije Amerike. Smatra se, da pomeni angleška akcija prvi korak k revalorizaciji funta na nižji podlagi. Predsednik Hoover in ministri odklanjajo vsakršnih izjav. Možno je, da se bo trgovina z inozemskimi boni začasno ukinila. Tudi se domneva v New Yorku, da bo Anglija odpoklicala še razpoložljivih 120 milijonov dolarjev Morganovega kredita.

Švica

Curih, 21. sept. tg. Švicarski bančni in finančni krogi so dobili glede angleškega koraka neugoden vtis. Bojijo se, da to ne bi učinkovalo na švicarske razmere in misljeno nato, da bi zatorvil borzo za efekte. Direktivni vpliv na Švico ni posebno znaten, ker so banke in švicarska Narodna banka v zadnjih mesecih znatno znižali svoje anganžmane v funtih. Danes se javlja neoficijelni fuit kurza s 24,75 do 24,85, kar ni mnogo pod sobotnim kurzem. Zelo neugodno pa bi se znaten padec funta poznal pri švicarskem izvozu, ki gre največ v Anglijo. V krogih mednarodne reparacijske banke v Baslu se smatra, da angleški korak drastično kaže težo svetovne krize in da so nujno potrebne hitre odredbe.

Ho'andska in Danska

Amsterdam, 21. sept. tg. V bančnih krogih se smatra za verjetno, da se bo kot posledica moralna zapreti borza.

Kodanj, 21. sept. tg. Notacije za delnice in obligacije so bile danes začasno suspendirane, obdržale pa so se valutne notice.

Svedska

Pariz, 21. sept. AA. Havas poroča, iz Stockholm, da je bila danes tamošnja denarna borza zaprta.

Rupija sledi funtu

London, 21. sept. tg. Indijski podkralj je izdal dekret, po katerem se rupija ne obdrži na zlatem standardu, temveč bo sledila angl. funtu.

Jugoslavija in Hooverjev načrt

Amerika išče lastne interese

Zeneva, 21. sept. I. Po verodostojnih poročilih iz krogov Zveze narodov so se pogajanja za nadomestitev izpadka nemških reparacij ponovno začela. One prizadevajo države, ki so radi Hooverjevega načrta za dobo petih let zgubile dohodke iz nemških reparacij — med njimi se nahaja tudi kraljevina Jugoslavija — so naslovile na zapadne države note ter prosile, da se ta izpadek nadomesti. Potrjuje se, da so se imenovane države obrnile predvsem na Francijo, da naj ona v obliki kakega posojila krije primanjkljaj, ki je nastal v proračunih dotednih držav. Francija je opetovana odgovorila, da je ona že pristala na težke žrtve, pa da sedaj ne mara, in četudi bi moral, sprejeti na svoje rame še bremena drugih držav.

Francoski državniki, predvsem Flandin, so namreč mnenja, da so Združeno države moratorij za reparacije predložile samostojno in da so od moratorija imeli tudi največji posredni dobitek. Njihova dolžnost je torej v prvih vrstih, da dostavijo vzhodnim državam protivrednost za zgubljeno nemške reparacije. Združeno državo trdovratno odklanjajo francosko staličko. Dozvede se, da se bodo morale premostiti še velike težave.

Belgrad, 21. sept. I. »Politika« obširno poroča iz Zeneve, da je jugoslovanski zunanjki minister dr. Voja Marinković razvijal zelo živahn akcijo v krogih Zveze narodov. Konferiral je večkrat s francoskimi državniki.

Šahovski turnir na Bledu (22. kolo)

Bled, 21. septembra.

V partijsi Tartakower: Niemcovič se v Caro Kann otvoriti niso obnesli poskusi obeh, igro bolj zaplesti. Posebno se je trudil Tartakower, da bi z originalnimi potezami spravil Niemcoviča v čimvejce težave. Niemcovič je kot črni pariral Tartakowerjeve poskuse in je položaj tako razčistil, da je bila partija že po 17 potezah remis.

Kostić je imel strah pred svojim nasprotnikom Flohom in je venomer igral na to, da igro poenostavi. Z doslednim menjavanjem figur in kmetov je pozicijo tako oropal komplikiranljih kombinacij, da je bil Flohr prisilen, privoliti v remis. — Dopoldne sta bili končani le omenjeni dve partiji, dočim so bile vse ostale ob 2 prekinjene.

Med dopoldansko pavzo je bila remis partija Stoltz : Pire. Stoltz je otvoril dopoldne z damskim gambitom in je v srednjici napravil malo napako, radi katere ga je Pire prisilen z lepo kombinacijo menjati ali kraljevega tekača za konja, nakar bi njegov napad zgubil vso ostrino, ali pa žrtvovati kmeteta. Stoltz je dal raje konja, s čemer je pa prišel v veliko nevarnost, ker bi bila končna zanj izgubljena. Pire je nadaljeval nekaj časa dobro, potem se je pa dal zapeljati, da je nekotekno žrtvovati figuro, in Stoltz se je rešil z remisom.

Spielmann je otvoril proti Vidmarju pred kraljem, najbrž z namenom, da bi dosegel remis. Toda Vidmar je bil proti temu in je izbral v španski igri novo potezo. Dobil je novo pozicijo, toda se je dal zapeljati k nekorektni žrtvi figure, ker je misil, da bo ujem Spielmannovo domo. Toda to ni bilo možno, kajti Spielmann je imel za svojo domo izhod, in Vidmar je prišel v zgubljeno pozicijo, ker ni imel od žrtve nobene koristi. Igra je bila s tem za Vidmarja zgubljena in vsi obupni poskusi niso imeli nobenega uspeha. — Spielmann je slednji žrtvoval še kvalitetno nazaj obdržal tri kmete več, kar je zadostovalo povsem. Vidmar je igral sicer še naprej, toda je moral kmalu popoldne popustiti, ker ga je Spielmann postavil pred neubranljivi mat.

Partija Astaloš : Colle je bila prekinjena. Colle je žrtvoval figuro, ker je upal, da bo potem mogel prodreti s svojim kmetom. Toda stvar se ni obnesla in Astaloš si je ustvaril mnogo boljšo pozicijo. Partijo bi moral bitro dobiti, toda ni nadaljeval dovolj močno in igra se je zavlekla ter je bila prekinjena v zanj nekoliko boljšem položaju. Stanje po XXII. kolu: Aljehin 18, Bogoljubov 12½, Kashdan, Vidmar 11½ (1), Spielmann 11¾, Flohr, Kostić, Maroczy, Niemcovič 11, Tartakower 9½, Stoltz 9 (2), Astaloš 8½ (2), Colle 7½, Pire 6½ (1).

Jutri se bodo odigrala prekinjene partie, in sicer bodo igrali slednji: Astaloš-Stoltz, Kashdan-Pire, Vidmar-Stoltz in Astaloš-Colle.

Dunajska vremenska napoved: Večinoma oblačno, dež, hladno.

Japonska ekspanzionost ogroža mir

Nanking, 20. sept.

Velik konflikt med Kitajsko državo in Japonijo ima svoj izvor v intrigah tako Japonske kakor Rusije, da bi si ohranili svojo privilegirano pozicijo, ki jo uživata v Mandžuriji izza časa prejšnjih kitajskih režimov. Kakor si je Rusija svoj čas zagurala izvestne pravice ob oni pragi sibirske železnice, ki prenese severno Mandžurijo od postaje Mandžurija na rusko-mandžursko-mongolski meji do postaje Pograničnega pred Vladivostokom, si je Japonska znala diplomatičnim potom prisvojiti predpravice na železniški progi, ki se odcepili od omenjene ruske vzhodnosibirske proge od Harbina preko Mukdena do Liaočana, od koder potem teče naprej na jugozapad do Pečinga. To stanje in te japonske predpravice so niso spremenile niti, ko se je v Nankingu ustanovila kitajska nacionalna vlada, pač pa je Japonce začelo skrbeti prizadevanje Nankinga, da bi se odpravile pravice inozemcev sploh, ki jih uživajo na kitajskem teritoriju. Kakor je to prizadevanje priveden L. 1929 do vojne s Sovjetsko Rusijo, ki si je absolutno ni dala odvzeti svojih teritorialnih in političkih pravic ob progi vzhodnosibirske železnice, tako je vpravljajo inozemskih teritorialnih in političkih pravic ob južnomandžurski železnici Harbin—Mukden privelo sedaj do spora z Japonijo.

Japonska dirigira Koreje v Mandžuriju

Navzite teme bi ti spor spričo slabosti nankinskih vlad, ki v Mandžuriji sploh nima nobene autoritete in ingerence, ampak je tam navezana na mukdenskega guvernerja Cansoljana, ne bi bil prekoračil diplomatskih meja, ako bi v najnovejšem času ne bili Japonci začeli izrabljati Korejcev za ofenziven način proti Kitajski, da si za vedno zasigurajo svoje pravice v Mandžuriji. Čas za to je tako ugoden, ker so nankinskih vlad načini v velikih etničnih, tako zaradi strahovite poplav v jangcekijskih provincah, kakor zaradi vojne z južnokitajsko kantonško vlado, ki jo kljub njenemu komunističnemu značaju in odvisnosti od Moskve Japonska enako kakor Moskva na tistem podpira. Japonci so si pač mislili, da je, če le kajdej, sedaj prišel čas, da se od Kitajske odtrgajo pripravni kosti. Prvi povod za spor ni dal umor japonskega »Kundschafterförsäder« atonika Nakamura, julija meseca tega leta, ampak majhen incident v Vanpaosanu v južni Mandžuriji, meseca junija, ko so kitajski farmerji s silo korejskim priseljencem, ki so japonski podaniki, zabranili, da bi zgradili jez, ki naj bi namakal njihovo polje. Pri tem je bilo par Korejcev ubitih in ranjenih. To so vzel Japonci, ki so takega konfliktu komaj čakali, za povod, da so nahujskali Korejce v svoji korejski provinci, da so vprizorili pogrome proti ondi naseljenim trgovcem, ki sicer niso zavzeli bogove kakšnega obsegja, so pa stali življenju 100 Kitajcev v mestu Hejo. Med tem so bili Japonci poslali v južno Mandžurijo svojo 77. divizijo, ki je

stacionirala v Koreji, da ščiti ondi korejske farmerje.

Japonska sili tudi v vzhodno Mongolijo

Seveda sedaj valjajo Kitajci krvido na Japonce, Japonci pa na Kitajce, tem bolj, ker so kitajski mandžurski vojaki Julija meseca, to je po protikitajskih pogromih v Koreji, ubili japonskega kapitana Nakamuro in tri njegove tovariše, za kar nankinska vlada japonski vladni dali zadodčenja. Treba je vedeti, da je Nakamura potovel iz Koreje preko južne Mandžurije v vzhodno Mongolijo, kamor zadnje čase tudi segajo poželjive oči in roke Japoncev.

Naraščanje kitajskega prebivalstva v Mandžuriji

Japonska politika gre sploh v zadnjih mesecih za tem, da zaradi velike gospodarske krize dirigira tok korejskih izseljencev v Mandžurijo in preko Mandžurije v vzhodno Mongolijo, ki se nahaja še pod formalno suvereniteto Kitajske. Ta politika se Japonski tem bolj izplača, ker s proteziranjem kitajskih izseljencev, katerim Japonska ne dovoljuje, da bi se v Mandžuriji naturalizirali, ampak morajo ostati japonski podaniki pod zaseito japonskih generalnih konzulov v Kirinu in v Mukdenu, odvaja tradicionalno sovraštvo L. 1910 podjarmiljenih Korejcov od Japonske na Kitajce, ki naravno v Mandžuriji skušajo odvrniti nevarnost korejske emigrantske invazije. Korejci so Japonci naselili v južni Mandžuriji v zadnjih letih okoli 1 milijon. Kitajskoga prebivalstva je pa danes

Rojaki pisatelju Deteli

Odkritje spominske plošče v Moravčah

Moravče, 21. septembra.

V nedeljo dopoldne so v Moravčah odkrili zaščitnemu pisatelju in pedagogu dr. Deteli spominsko ploščo. Udeležilo se je tega slavlja mnogo odličnih gostov iz Ljubljane in Novega mesta. Zbrala se je poleg gostov velika množica domačinov, da počasti spomin moža, ki ga je za časa njegovega življenja globoko spoštovala. Imeli smo v svoji središčane rodbine pokojnega pisatelja, obe gospodinčni, Angelo in Mini, kakor tudi g. prof. Antonia in g. sodnika Francija, gg. zastopnike odličnih društev, tako Slovenske matice ravnatelja dr. Lončarja, Morehorjeve družbe inšpektorja dr. Kotnikska, občine slo-

deških pomočnikov gg. Kopač in Pengov. Poleg njih so se slavnosti udeležili še mnogi odlični gospode, tako dvorni svetnik ravnatelj dr. Mantuani, svetnik dr. Lovro Požar, inšpektor dr. Vester, dr. Čestnik, prof. Koletič in Majcen, nadsvetnik ing. Žužek, svetnik ing. Mencinger, okrajni šolski nadzornik Lukečič, bivši poslanec Štrc in akademik Tine Kos, ki je krasko izdelal spominski ploščo. Zastopano je bilo tudi uredništvo >Slovencev.

Ob pol desetih je bil sprejem došlih gostov, pri katerem je g. prof. Mavričij Bergant poddaril vzroke, iz katerih hočemo počastiti spomin dr. Detele. V sprevodu, ki so ga se udeležili moravska godba, gasilno društvo in Katoliško prosvetno društvo z zastavo, so napolnilni udeleženci trg pred cerkvijo. Po cerkvenem opravilu, pri katerem je v svojem govoru g. kapelan Jerman poudarjal vire, iz katerih so najboljši vrgotitelji zajemali moči za svoje veliko delo, je bilo odkritje spominske plošče na dr. Detelovem rojstnem domu. Ob rojstni hiši so se postavila gasilna društva iz Moravč in Vrhpolja, šolska mladina iz Vrhpolja z zastavo in prosvetno društvo z zastavo. Udeležence in mnogobrojno množico je pozdravil predsednik prosvetnega društva g. dekan Cegnar in naglasil, da sta spoštovanje in hvaležnost ob tej priliki napolnila velik prostor pred moravško cerkvijo ob rojstni hiši Detelovi.

Po deklamaciji >Kmetski hišič je imel g. prof. Jakob Solar slavnostni govor, v katerem je na podlagi Detelovih del naslikal mišljenje in življenje pisatelja dr. Detete, poudarjal zlasti njegovo močno voljo narodu koristili z resnim delom. Po govoru sta poklonila venec in šopke prosvetno društvo iz Moravč in očnovna šola iz Vrhpolja. V kraljem, pa ganljivem nagovoru je učenec vrhpoljske šole poudaril spoštovanje, da ga mora imeti šolska mladina do takoj velikega moža. Na vse navzoče je lep in pogumen nastop šolskega učenca napravil globok vtis. V imenu Slovenske družbe je proslavil pisatelja g. upravitelj Grad. Po pesmi >Vrlemu možu, ki jo je zapel pevski zbor moravškega prosvetnega društva, se je predsednik zahvalil udeležencem za obilo udeležbo, nakar je bila slavnost odkritja končana.

Pri banketu v dvorani Ljudskega doma je g. dekan Cegnar poudaril lepoto moravške doline, ki je dala slovenskemu ljudstvu že mnogo velikih mož. V imenu gostov je podčrpala mesta Ljubljane izrazil zadovoljstvo nad lepo uspelo prireditvijo in želet moravški dolini še mnogo velikih mož. G. svetnik dr. Požar pa je obujal zanimive spomine iz življenja pisatelja dr. Detete.

Po popoldne je zbral velike množice h koncertu pevskega odseka prosvetnega društva in moravške godbe.

Z zavetami okrašene Moravče so preživele lep dan, posvečen kulti in omiki.

Pred Detelovo rojstno hišo v Moravčah med slavnostnim govorom pred odkritjem spominske plošče

Veličastno zborovanje belokranjskih vinogradnikov

Metlika, 20. septembra.

Vinarska zadruga in kmetijska podružnica v Metliki sta sporazumno z drugimi kmetijskimi organizacijami sklicale veliko zborovanje vinogradnikov v Metliki za dan 20. septembra v Žoli v zvezi s predavanjem o trgovici. Sestanka se je udeležilo nad 300 najuglednejših vinogradnikov metliškega okraja, med drugimi gg. Nemanič, Bajuk iz Draščev, Bajuk iz Božjakovega, Plut iz Lokvice itd. Zborovanje je otvoril načelnik, g. Weiss, ki je podal besedilo tajniku Kmetijske družbe g. Kafolu. Predavatelj je opozoril navzoče o delih za bližajoče se trgovce. Svoj govor je zaključil s pozivom, naj se kmetije združujejo v zadrugah in k složnemu delu. Vinarška zadruga v Metliki je sicer mlaada ali tem bolj važna gospodarska ustanova, ki jo vodi g. Bajuk iz Draščev. Trgovina zahteva tipiziranu vinu, in to je možno le v zadrugah. Kmetijska slogan na vseh poljih naj presije naše duše.

Za njim sta govorila še g. Bajuk iz Božjakova in g. kaplan Hladnik, ki sta v izbranih besedah naduševala zborovalec k složnosti.

Soglasno in z odobrjanjem je bila končno prejeta sledeča resolucija:

1. Zbrani vinogradniki na svojem sestanku, ki ga je sklical kmetijska podružnica v Metliki in Vinarška zadruga v Metliki, izrekujo kralju Aleksandru I. svojo udanost in zvestobo.

2. Ker je naše kraje tako oškodovala suša, nujno potrebujemo mi kmetovalci javne podpore, in to:

a) za nabavo krmne, katere nismo nakosili niti na polovico potrebe. Vlada naj bi dala v to evro podporo, predvsem pa naj bi oskrbela brezplačno dovoz krmne po želetnicu;

b) za nabavo semenskega krompirja, ker bo naš pridelek za seme neporanen;

c) naj bi se za to leto primerno odpisali davki, da se bomo mogli skromno preboriti do novih dodatkov.

3. Zniza naj se trošarina na vino, ki naj ne znaša z državno in banovinsko vred nad 1 Din na liter.

4. Ukinje naj se sploh vsaka trošarina na ona vina, ki jih kupi kmet za svojo porabo v lastnem gospodarstvu. Nakup grozdja in vina naj se dopušti vinogradnikom v medsebojni prodaji brez prijav in trošarine. Pobiranje trošarine naj se poenostavi, kakor je bilo svojčas, in da se pobira šele od goštinstvarjev pri nastavljivi sodi. Dalje naj se dopu-

sti vinogradniku, ki ima vinograde v drugi občini, proti prevozu vina na dom za lastno uporabo.

5. Poziva se oblast, da vodi z vso strogoščijo nadzor pri prometu z vinom. Novi vinski zakon naj se izvaja strogo po kontrolnih organih.

6. Naj se določi primeren zasluzek pri prodaji, ker prevelik zasluzek in s tem predrago vino od strani gostilničarjev silno ovirata večjo potrošnjo vina doma.

7. Oblast naj z največjo skrbjo podpira in šenti našo mlado vinarsko zadružništvo. Tarife za prevoz vina iz vinorodnih krajev v nevinorodne naj se vsaj za gotovo dobo v letu znižajo. Šmarinica in vse samorodne trte naj se popolnoma zatro. Pospešuje pa naj se gojitev selekcioniranih dobrih vinskih sort v naših krajih, zlasti v banovinskih trtnic v Novi gori pri Draščevi, ki naj se potem po znižani ceni dobavljajo vinogradnikom.

8. Pri trgovskih pogodbah z Avstrijo itd., sploh s tujino, naj se poštevajo predvsem potrebe naših vinogradnikov. Izvoz našega vina naj se pri istih kompenzira z uvozom kmetijskih strojev in orodja ter drugih industrijskih predmetov, ki jih naše kmetijstvo neobhodno potrebuje.

9. Zakon o pospeševanju živinoreje naj se v polni meri izvršuje. Predvsem zakotna reja bikov in drugih slabih plemenjakov naj se strogo zabrani. Nakup plemenke živine naj se vrši goma.

10. Pospešuje naj se tudi ustanovitev živinorejskih, mlekarških in prodajnih zadrug za kmetijske pridelke.

11. Naprava gnojišč in gnojiščnih jam naj se omogoči vsem kmetovalcem z desetletnim brezpotrestnim posojilom, v kolikor jih že niso napravili s podporami. Cene umetnih gnojišč, ki jih kmet neobhodno potrebuje za izboljšanje in povečanje svojih pridelkov, naj se s primernimi ukrepi znižajo.

12. Realizira naj se izdelani načrt bivšega ljubljanskega oblastnega odbora za prekrbo zdrave pitne vode v Belokrajinji.

13. Cesta iz Metlike skozi Slamno vas na Rado-

FOTOAPARATE svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon Rodenstock Voigtländer

Welta, Certo itd. ima vedno v zalogi Jugoslovenska knjigarna v Ljubljani. — Zahtevajte cenik!

vico naj se sprejme med banovinske ceste, ker pelje po njej tako velik promet.

14. Kuluk naj velja samo za občinske ceste.

15. Ker so se v zadnjih letih naši kmetovalci silno zadolžili radi slabih letin in gospodarske krize, naj se obrestna mera pri denarnih zavodih in posojilnicah zniža na čim manjšo mero, da ne bodo dolgo potrebljali naših domov. Sploh naj se kmetom dovoli moratorij za odplačilo dolgov.

16. Rubeti, sploh večje dajatve, davki itd. naj se na kmetih ustavijo in njih odplačevanje dovoli v obrokih, brezobrestno.

17. Solstvo na kmetih naj se prilagodi kmetičkim razmeram primerne v vseh pogledih. Zlasti za časa trgovine naj se dovoli otrokom dopust in naj se skrajšajo rajšči druge počitnice.

18. Skrajni čas je, da dobi kmet svoja stanovska zastopstva, to je svoje kmetijske zbornice in lasten državni kmetijski svet. Zborovaci naprosto odločajoča činitelje, da se ugoditi tem zahtevam.

H koncu se je razgovaralo še o raznih gospodarskih zadevah, nakar so se zborovaci nadvise zavoljni mirno razčeli, zahvaljujoč se vsem prirediteljem, posebno pa Kmetijski družbi v Ljubljani.

Telesni zdravnik po glavarju zamorcev.

Na svojih potovanjih je prišel naravoslovec IVAR BROMAN do nekega divjega plemena v Afriki. Poglavarju je ozdravil s par Aspirin tabletami, nakar ga je ta imenoval telesnim zdravnikom. Toda nekega dne mu kralj naroči, da naj preskribi, da se mu roditi sin. Kralj je skoraj zbesni, ko mu je učenjak pojasnil, da Aspirin tablete pri vsem prehlajaju, revmatizmu in drugih bolečinah zanesljivo in hitro pomagajo, da se pa takim željam ne more ugoditi. Vendar si kralj tega ni pustil veljati in mu je grozil s smrto. Profesor Broman je uvidel, da je skrajni čas odpotovanja.

Svet spomin njim, ki so žrtvovali življenje za druge!

Breznica, 20. septembra.

V Ljubljani je že nekoliko rosilo in toliko, da se nisem skesa ter ostal doma, namesto da bi sel na Breznicu pogledati novi spomenik padlim vojakom. Ves nastroj, ko smo prišli v Žirovnico, je bil kakor nalača za tako resnovo slavje. Vrh Triglav in vrh Stola – brez megle, a nad obema kakov iz žalosti splečena siva oblačnost, ki je kot negiven baldahin visela visoko nad gorami preko vse pokrajine. Niti veter ni dahnil. In tako smo šli po cesti proti Breznicu: gostje, pred nami pa zbori mož, žena in deklet, oblečene skoraj vse v žalno. Pred breznično cerkvijo so se zbirale te množice ljudi, ki so prihajale iz domačih vasi in povsod iz sosednjih krajev: iz Begun, iz blejskega kota, iz savske doline. Ob treh je bil prostor okrog spomenika pred cerkvijo poln ljudstva – do tri tisoč so jih cenili. Spomenik je bil zgrajen s široko državno trobojico, ki je bila kot slap še čez menzo in stopnice. Krog spomenika po teh je bilo evelyje ob evelju: nagnel in rožnkravljati. Za spomenikom so tekli veneci iz sleča – videl sem polno vazo evelčega rodomedroma – sedaj, v jeseni! – Ljudstvo se je silno resno vstavilo po skupinah na odkazano mestu: Ob spomeniku je bila častna straža gasilcev, krog in krog pa vsi šolska mladina z utrinkiškimi zborom vred. Na levih ob govorniškem odu je stal občinski odbor, na desni sorodniki padlih vojakov – 52 jih je obležalo na bojnih poljanah, za faro, ki steje 1500 prebivalcev – izredno visoko število. Proti jugu se je ustavila številna gasilska četa, pred pročeljem cerkve breznički pevski zbor. Vsa društva breznička pa so poslala zastopnike. Med gosti smo opazili Brezničane, ki so prihitali počastit spomin rojakov. Med njimi je bil g. gimnazijalnik A. Zupan iz Celja, prof. Grafenauer z ženo in še mnogo drugih. Ganljivo je bilo, ko je prisla iz cerkve duhovščina. Na čelu Brezničan kanonik prof. dr. Svetina, nekdanji vojni kurat iz bosenskih bojev, obdan od še sedem drugih duhovnikov rojakov: od župnikov Fereti-

na, Finžgarja, Kajdiža, Pogačarja, Vovka, Sodje in teologa Slamnika ter še domačega župnika, kurata Bonaca in teologa Petrela. Med ljudstvom je vladala tih resnoba. Tedaj je izpregovoril g. Bonac, ki je razvijal misel: kako radi bi Vam zaklicili vsi tu: Vstanite in grobom in te vrnite. A iz grobom prihajajo glasovi: Kaj nas dramite? Mi smo dotrpleli – mi smo v domovini, kjer ni več vojska, kjer vladajo ljudje in pravica – Ob govoru ljudje niso mogli zadrževati solz – celo po trdih licih mož je zdržalna marsikatera solza. Ves govor je izzvenel: Mir! Mir! Ne vojske več, ne klanja med narodi! – Napis na spomeniku kliče:

Vi za nas ste dotrpleli,
Vi za nas izkravali,
Na mirovjem pismu
přeď vaša kri.
Preklep, ktor držno
Kdaj ga še zdrobi!

Zastava je padla, strelji so pozdravili spomenik, ki je zablestel v vsej lepoti – ves v rdečem cvetu ob vzniku. Pesem »Dobrodobr« – je žalno zavoljila, vnovič so polile ljudi solze.

Po blagoslivitvi in po obrednih molitvah za umrle so pevci še odpeli »Vigred« in »Nad zvezdamic«, občina je sprejela spomenik v varstvo, župan pa se je zahvalil vsem, ki so sodelovali in prispevali. Nato se je ljudstvo začelo razhajati, okrog spomenika pa so stale neprenehoma gruči ljudi, ki se ga niso mogli nagledati. Med njimi sem opazil tudi kiparja Kalina, učence Plečnikove šole in dr. Frančeta Steleta, ki napiše razpravo o tem spomeniku in o prostoru, kamor ga je bil zamislil prof. arhitekt Joža Plečnik. Res od srca lahko česltam Breznicu ob tako resni in tako lepo uspeli slovesnosti pa tudi, da imajo župljeni sedaj izmed petdeseterih gorenjskih spomenikov padlim – sodim, da najbolj monumentalnega vprav na Breznicu.

Euharistični shod za Belo Krajino

Črnomelj, 20. septembra.

V nedeljo, 20. septembra se je v prijaznem Črnomlju zbralo do 500 vernikov iz vseh brezničnih župnij. Svečanosti so se začele že na predvečer. Spovednice so bile naravnost oblegane. Celo noč je bilo izpostavljeno sv. Rešnje Telo v češčenju.

Zjutraj ob šestih so množice odraslih pristopale k mizi Gospodovi, ob 8 pa je bila cerkevna pobožnost in sv. obhajilo za šolsko mladino. Ob 9 so se v župni cerkvi zbrali k stanovski službi božji fantje in može, dekleta v podružnici v Vojni vasi, žene pa v cerkvi sv. Duha.

Ob 11 se je vršila slovenska služba božja za vse udeležence na trgu med cerkvijo in Šol. Tisoč glave množice so obširni prostor popolnoma napolnile. Mil. g. prošt K. Čerin iz Novega mesta, cerkveni dostojanstvenik, ki ga je Stvarnik bogato

obdaril z farom govora, je najprej krasno govoril množicam o sv. Euharistiji, nato pa daloval sv. mašo.

Ob 1 popoldne se je vršilo dvoje lepih zborovanj: v prosveti za fante, v cerkvi sv. Duha za članice Mar. druž. Ob 2 je stopil na pričinko gosp. prior Val. Učak, po njegovem govoru pa se je raz

Dnevna kronika

8 let dolga pravda

Ljubljana, 21. septembra.

Pri ljubljanskem sodišču teče neka pravda že nad osmimi leti. Posestniki iz Spodnjih Dajn v Sorški dolini so 18. aprila 1923 po svojih odvetnikih vložili tožbo proti 33 posestnikom iz Spodnjih Zgorjancev Sorice zaradi pričnjanja lastniške pravice do gozda, ki meri 56.774 ha. Ta gozd ima v nekaterih delih prav čudna imena. Tako je del imenuje »Brotbruh«, a drugi del »Cilrestle«. Sporni gozd vživajo posestniki iz Sorice, toda Daničani trdijo, da so ga tudi njih predniki že od pamtevka uživali in da morajo Sorčani izdati zemljenjčno listino, na podlagi katere se bo za Dajnce mogla vknjižiti v zemljiški knjigi lastniške pravice. V tožbi so navajali, da so listine ki omenjajo, da so gozd že leta 1797 uživali njih posestni predniki, ki so se organizirali v posebno srečo.

Toženi Sorčani pa so ugovarjali, da so oni edini pravi lastniki in da sploh dejelno sodišče ni pristojno za presojo tege sporov, ker gozd ni več vreden kaker 311 Din, katero vrednost je mogoče izračunati na podlagi zemljarine. V skrajnem slučaju bi bilo za presojo pristojno okrajno sodišče v Škoši Luki. Zadeva pa sploh spada pred komisijo za agrarne operacije.

Razvila se je nato ogrožena borba okoli vprašanja sodne pristojnosti. Po doljem času je napoved stol sedmorce v Zagrebu odločil, da je za pravdo pristojno ljubljansko dejelno sodišče. Sledile so nato pred dejelnim sodiščem razprave. Zaslišan je bil več prič, starih pastirjev in posestnikov. Dejelno sodišče je tožbi Dajncev ugodilo in obsojilo Sorčane. Ti so se pritožili proti sodbi na II. instanco, višje dejelno sodišče, ki je potrdilo v celem obsegu sodbo I. sodišča. Začetnik Sorčanov pa je v začetku septembra vložil proti obema kodaboma revizijo na stol sedmorce. Stroški pravde so ogromni in znašajo že sedaj okoli 150.000 Din.

PROF. ZALOKAR

se je vrnil in ordinira redno popoldne od 2-3.

Nevarno obiranje sadja

Ljubljana, 21. septembra.

Ljubljanska bolnišnica je danes sprejela širi ponesrečence, med temi dva, ki sta se ponesrečila pri obiranju sadja.

Pri ponesrečenec je 12 letni Edvard Guzej, sin rudarja iz Zagorja 18. Ta je včeraj obiral sadje, pri tem padel z drevesa in obležal na tleh in težkimi poškodbami. Zlomil si je obe roki, se potolkel po glavi in po ustnih.

Pri obiranju sadja se je ponesrečil tudi 30-letni Franc Urbanija, hčišč iz Zaloge pri Brezovici. Padel je včeraj s hruške in dobil hude notranje poškodbe.

Pri igri se je ponesrečila 4 letna Francka Načičeva, hči delavca v Preddvoru. Igrala se je včeraj z neko drugo dekle ter se med igro dregnila s hkarjami v desno okloko. Oko je detetu precej resno poškodovano.

V loškem potoku, kjer je zelo razvita lesna industrija, se je ponesrečil 65 letni Jernej Vesel, užitkar iz vasi Preske. Pri nakladanju blodov mu je padel težek blod na desno nogo in mu jo zlomil.

ZASTOPNIKE za DRAVSKO BANOVINU istemo proti dobr proviziji (na želeni ali fiksni plači) za prodajo stofov, platna in preprih na obroba. Samo agilni in zanesljivi gospodi in naši poslovci so vse ponudili ali se predstavijo osebno tvrski »BRADFORD«, Ljubljana, Selencburgova ulica 7.

Koledar

Torek, 22. septembra: Tomaž Vilan, škof; Matvijev in tovariši, mučenci.

Osebne vesti

= Poročila sta se danes dopoldne na Brezjah g. Avsenik Anton z Vavte vasi pri Novem mestu na Dol, ter gd. Selan Kati iz Savelj pri Ljubljani. Prosvetno društvo na Ježici je nevesti, svoji dolgletni agilni članici, pripredilo v nedeljo zvečer v Saveljih lepo podoknico, pri kateri je sodeloval pevski in tamburaški zbor pod vodstvom g. Cerarja. Mlademu paru čestitamo!

= Upokojen je državni podkovski mojster X. položno skupine Josip Golob.

= Izstop iz našega državljanstva je odobrilo ministrstvo za notranje posle Amaliju Frideršek, ki biva na Dunaju. Pristojna je v obč. Gruškovje, okraj ptujski.

= Diplomski učiteljski izpit s prav dobrim uspehom je napravil na moškem učiteljsku v Ljubljani Valentin Zupan.

= Premeščena je Ljudmila Bizjak, učiteljica osnovne šole v Črnomlju v Štrekljevac v savski banovini.

Novi grobovi

+ Rajko Feigel. V nedeljo zvečer ob tri četrti na 8 je na svojem stanovanju izdihnil uradnik Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani g. Rajko Feigel. V najlepši mladenički dobi 28 let je podlegel zavratni bolezni, ki ga je več mesecov držala okljnjene na bolniški postelji. Bil je izredno blag tovariš, kot uradnik pa vzor vedenosti in marljivosti. Pogreb bo danes 22. septembra ob pol 3 pooldne izpred palace Vzajemne zavarovalnice na Masarykovi cesti na pokopališče pri Sv. Krizi. N. v. m. p.!

+ V Gorjah je umrl 20. t. m. najstarejši faran in ugleden mož, upokojeni godzar Gregor Jenško v starosti 95 let. Bil je vedno veren in zaveden katoličan. Naj mu sveti večna luč! Ostalim pa naše iskreno sožalje.

Napredek v zdravljenju revmatizma

Po strokovnih ocenah, ki jih je oddalo nad 6000 zdravnikov, med temi mnogo priznanih profesorjev-zdravnikov, se revmatizem uspešno zdravi s Togal-tabletami. Togal-tablete so popolnoma neškodljive za želodec, srce in ostale organe. Togal-tablete na povsem naravn način odvajajo mokracno kislino ter vplivajo direktno na korenino zla. Tudi pri zastarelih slučajih, kjer so odrekla vsa druga sredstva, so Togal-tablete ozdravile bolnika. Tako nam pišejo skoraj vsak dan zdravnik in bolnik, da je s Togal-tabletami storjen velik napredok v zdravljenju revmatizma, protina in slasa. En sam poskus. Vas bo o tem prepričal. Zahtevajte v Vaši lekarni prave Togal-tablete. Ako slučajno nimajo v zalogi, jih bodo takoi naročili.

Ostale vesti

= Karitativna zveza v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v sredo 23. septembra t. l. ob pol 5 pooldne v Karitativni pisarni v Marijanšču, Poljanska cesta 28. Vabijo se člani in zastopniki včlanjenih društev.

- Če duhovščini. V barski nadškofiji (territorij bivše Crne gore) je veliko pomanjkanje duhovnikov, katero v zadnjih časih postaja za dušno pastirstvo katastrofalno. Nadškofski ordinarij je odločil, da se tem potom obrne na vneto in pozrtovovalno slovensko duhovščino za pomoč. Ker so nekatere župnije nezasedene, koadministracija je pa zaradi sporadične lege župnij silno težavna, je nujno potrebno, da pošljemo tem župnjam dušne pastirje-župnike. Kateri od teh gg. bi imel voljo delovati takoj na jugu v teh naših Črnih gorah, in bi dobil za to dovoljenje od svoje pristojne cerkvene oblasti, naj se izvoli pismeno zglašiti podpisnemu. Dotični gg. bi morali biti mlajši moči, da bi se lahko naučili arbanškega jezika, in fizično močni, da se aklimatizirajo tukajšnjemu podnebju. Pozrtovovalno je v idealizmu, ki se išče, pri slovenski duhovščini ne manjka. — Bar, zetska banovina, dne 17. septembra 1931. Za ordinariat Arcibiskupije Barske-Primasije Srbske: Kancelar-Sekretar: Dor Ivo Kotnik.

- Na orglarski šoli Cecilijsnega društva v Ljubljani se prične šolsko leto 1931-32 v pondeljek 28. septembra. Od pol 9 do 9 bo vpisovanje dosedanjih učencev in tistih, ki so bili koncem minulega šolskega leta na novo sprejeti. Ob devetih vpisovanjih in sprejemnih izpitih za tiste učence, ki so se pozneje priglasili in žele v šolo stopiti. Letos bo šola sprejela izjemoma nekaj učencev več kot druga leta. Vsa na novo v šolo vstopajoč učence mora seboj prineseti krstni list, zadnje šolsko sprčevalo in pripričilo ob župnega urada. Vpisnina znaša za vse učence 40 Din, šolnina mesečno 60, za učence drugih školj pa 80 Din.

- Jubilej župnije Jurkloštru. V Jurkloštru se bo obhajala 75 letnica od ustanovitve župnije dne 27. septembra. Ustanovljena je bila župnija ob Marvicijem, 22. sept. 1856 po škofu Slomšku.

- Sneg v Krimskih hribih. Noč na včeraj je bila nenavadno mrzla in včeraj dopoldne je bil v Ljubljani in v ljubljanski okolici velik naliv, kateremu je zopet sledil za september precešen mrz. Nekateri krimski hribi so popoldne že pokazali veliko sneženo kapo. Krim sam in večji hribi pa so bili zaviti v meglo, vendar je verjetno, da je tudi na njih zapadel sneg, zlasti, ker je sneg pokril znatno nižje hribi. Kakor kaže, bo letos zima nastopila zelo zgodaj.

- Plastične koče zaprte. Ourednji odbor SPD naznanja občinstvu, da se boleži zapirale koče tako: Koča pri sedmih jezerih bo zaprt 20. septembra. Aljažev dom v Vratih bo zaprt 21. t. m. Aleksandrov dom zaprt 21. t. m. Vednikova koča je bila zaprta 14. t. m.

- Koroški boji pred sodiščem. V petek se je vršila pred ljubljanskim okrožnim sodiščem zanimiva razprava zaradi prestopka zoper čast. Ta razprava je obrazovala interesantan detail iz bojev za Korosko leta 1918-19. Gre namreč za očitek, ki jih je izrekel predilniški mojster v Tržiču Mihael Sver proti predilniškemu predstavnikom Rudolfu Ahačiču, če, da je ta hotel leta 1919 v Tržiču aretirali po-knjega Gassnerja, glavarja rodbine, katere last je tržiški predstnik. Dalje je Sver trdil, da je Ahačič stal pred pokojnim Globočnikom z bajonetom, ga peljal v Puterhof in ga hotel zaklati. Ahačič je zavrnil te očitek, Sver pa skuša nastopil sedaj dokazom resnice. Tožiteljev brat Anton Ahačič, ki je leta 1919 odvedel po naročilu svojega poveljnika kapetana Krema vojake na Puterhof in pri tem ostreje nastopil proti nekaterim čebam zaradi njihove renitenčnosti, je to svoje dejanje priznal in zaradi tega pozneje izgubil v Tržiču službo. Rudolf Ahačič pa se je zaradi enakih očitkov, iznešenih proti njemu, umevno čuti ogroženega v eksistenci in je mnenja, da imajo ti očitki namen izpodprtiniti ga iz službe pri Gassnerju. Ahačič je bil koroški predstovljenc in je v tedanjih bojih za Ljubljbo bil odlikovan z zlato medaljo za hrabrost. Raprava proti Sveru se je pričela ob pol 9. Vodil jo je sodnik Merala. Prtia Anton Boehm je potrdil, da je Sver res izrekel te očitek, vendar pa je sam izpovedal, čeprav Nemec, zelo ugodno za Ahačiča in ga označil za zelo zmožnega delavca. Zaradi nekaterih nadaljnjih prič je bila razprava po enourni obravnavi odgovena. Tožitelja je zastopal koncipijent pri dr. Lovrenčiču Jernej Stante, toženja pa dr. Zužek.

- Vpisovanje v ekonomsko-komerčialno visoko šolo v Zagrebu se za zimski semeser v šolskem letu 1931-32, vrši v rednem terminu od 25. sept. do včetega 2. oktobra 1931.

- Izpitni termin za profesorje trgovske akademije v Zagrebu je določen na 3., 4. in 5. nov. 1931. Kandidati, kateri se hočejo udeležiti izpita, naj predložijo najkasneje do 10. oktobra 1931 domače naloge in pravilno kolkovanje prošnja s potrebnimi dokumenti. Prošnja — v kateri naj se naveže študijska skupina in tuji jezik, ki pride za izpit in poštev — naj se prilože izvirne listine in po en overovljeni prepis vsake priložene listine. Ce se prilože prošnji tudi spričevala inozemskih šol, ne smejo manjkati tudi njihovi overovljeni prevodi.

- Smrtna nesreča na Turncu. V nedeljo se je pripetila na Turncu, ostri in strmi skali za Smarno goro, oziroma za Grmado, tragična smrtna nesreča. Med Številimi turisti, ki so popoldne plezali na Turncu, je bila tudi 20-letna Rozi Narobe, pletilja v tovarni Stora in stanujoča v St. Vidu 33. Ko je bila na vrhu, se je s stene Grmado utrgal velik kamen in zadel Rozi v vrat. Rozi je strm-glavila približno 15 metrov navzdol in obležala mrtva z razbito glavo. Nesreča je Rozino družino zelo prezadela, ker je Rozi s svojim majhnim zaslужkom podpirala Številno družino svoje matere. Obsirnejše je o nesreči poročal že »Slovene«.

- Šola brez učiteljev. Iz Jurkloštra: Na tukajšnji Šoli poučuješi sevedo le dva učitelja štirih razrede. Otroci imajo vsak drugi dan Šolo. Staršem in otrokom je to všeč. Kaj bosta pa rekla k temu gospod »Napredek in gospa »Prosvesha«? Pravijo, da je ponokod teželjiev brez Šole. Tu je pa Šola brez učiteljev. Rešitev naj sledi za oboje.

- Natačaj. Nižja voj. akademija v Belgradu potrebuje dva honorarna profesorja za geografijo. Na razpisani mestu Jmajo pravico aktivni in upokojeni profesorji drž. gimnazij, reali in vseučilišč s honorarjem 7800 Din letno. Prošnje je vložiti v upravi voj. akademije v Belgradu do 24. septembra letos.

- Izpit učiteljskih kandidatinj za kmetijsko-gospodinjsko šolstvo. V dneh od 2. do 7. oktobra t. l. se bodo vršili izpit za označene učiteljice v Ljubljani na gospodinjski šoli Kmetijske družbe, Marijanščice. Izpitni predmeti so: Gospodinjstvo, živiloznanstvo, mlekarstvo, perutninarstvo, vzgojstvo (katerega so ljudskošolske učiteljice oproščene), dalje splošno in specijalno poljedelstvo, vrtnarstvo in uporaba sadja. Spored izpitov je: A)

Klavzurne naloge: pismena naloga, strokovne snovi in pismena naloga pedagošno-didaktične vsebine. B) Ustveni izpit: C) Predavanja. — Izprševalna komisija obstoji iz načelnika kr. banskega oddelka za kmetijstvo g. ing. Antonom Podgorniku, preč. S. M. Izabele Gosak, direktorja Kmet. družbe g. ing. Rada Laha, veterin. inspekторja žzdr. g. Hugona Turka in glavnega tajnika Kmet. družbe Fra-naka Kafola.

- Učni tečaji Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani. Trgovska društvo »Merkur« namerava prirediti večerne učne tečaje, ki se bodo vršili ob delavnikih ob času od 7—9 zvečer. Ti tečaji so nameravani za sledeče predmete: knjigovodstvo,

ZASTOPNIK E za DALMACIJO (čemo proti dobr proviziji (na želeni ali fiksni plači) za prodajo stofov, platna in preprih na obroba. Samo agilni in zanesljivi gospodi in naši poslovci so se prijavili v razpravljeno občino tvrski »BRADFORD«. Ljubljana, Selencburgova ulica 7.

stenografska slovenska in nemška, laški in nemški jezik. Tečaji se otvorijo pod pogojem, da se prijava za posamezne predmete zadostno število udeležencev. Kdor želi obiskovati tako tečaje, naj se prijava v društveni pisarni v času od 10—12 pooldne in ob pol 3—5 popoldne (Gregorčičeva 27, pritliče, Trgovski dom) do 24. septembra 1931.

- Obleke in klobuke kemičnega čistu, barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.

- Korpučenini ljudje morejo s skrbnobo naravne »Franz-Josef« grenčice doseči izdatno izpraznjenje črev brez napora. Stevilna strokovna poročila potrjujejo, da so z učinkom »Franz-Josef« vode zelo zadovoljni tudi bolniki, ki jih muči bolezen na ledvicah, protin, revmatizem, kamena ali slatkorna bolezen. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in speckerjskih trgovinah.

Ljubljana

Telefonski avtomat na glavni pošti

Ljubljana, 21. sept.

Končno je dobila Ljubljana že zdavnaj potrebno avtomatično telefonsko govornilico. Avtomat je postavljen v večji glavni pošti naproti vhodu, kjer je stala prej trafika. Celica ima v vrhini dvojno steklo, tako da vsak, ki hoče telefonirati, lahko vidi, če je celica zasedena. Notranjost celice je pov

Maribor

Zlatniki v temeljih starega rotovža

Maribor, 21. septembra.

Kakor smo že poročali, je izginila ena najstarejših zgodovinskih stavb Maribora s površjo.

Tvrda Berg je dala podreti dosedanje skladje in nekdanji prvi mariborski rotovž na Glavnem trgu 23, ki bo moral napraviti prostor moderni trinadstropni stavbi. Stara stavba je že od nekdaj vzbujala pri Mariborčanih nek poseben občutek neugodja ne samo radi svoje zunanjosti, ampak tudi radi mnogih legend, ki so krožile v zvezi s to častitljivo stavbo že desetletja med ljudmi. Med drugim se je govorilo tudi o bogatem zakladu, ki je zakopan v temeljih tega zidovja. Da je govorice niso bile povsem brez podlage, dokazuje senzacijonalna najdba, ki so jo napravili delavci pri razkopavanju temeljev starega »Judentempela«, kar so Mariborčani stavbo nazivali. V gramozu so nenašli našli čudne, novcem slične kovinske knade, vse prevlečene s skorjo prsti in blata. Ko pa je eden delavcev opraska skorjo s kovino, se je zblestelo zlato. V dvomu, da je pravo zlato, so šli delavci vprašati zlatarja Petelina, ki je potrdil,

da so res pravi zlatniki. Začelo so je nato mrzlično brekanje po gramozu, pesku in blatu, vsak je misil, da ga sreča sreča v obliki zlatega zaklada, ki je v domišljiji delavcev naenkrat zadobil neizmerno vrednost. Pozoren je postal tudi gradbenik, ki je o najdbi obvestil oblasti. Zaklad pa je le majhen, vsega skupaj so našli samo 8 komadov zlatnikov, pravijo pa, da jih je bilo precej več...

Zlatniki so stari florentinski florini iz 14. stoletja. Takrat je krožil denar florentinski republike tudi pri nas ter je bil zelo v veljavi kot dobra valuta. Od takrat izvira tudi ime »forente« za nekdanje goldinarje. V sredini zlatnika je glava svetnika, okrog pa zelo primitivno izdelan napis. Denar si je ogledal tudi zastopnik muzejskega društva. Prekopavanje temeljev se je nadaljevalo zelo vestno in pažljivo, toda nadaljnji najdbi dosjeli so ni bilo. Po zakonu pripade tretjina vrednosti najdenega zaklada najditelju, tretjina lastniku emisije in tretjina pa državi. Zaklad iz temeljev nekdanjega rotovža sicer ne bo obogatil najditeljev, pač pa je zanimiv dokaz, da je bilo v ljudski govorici o vzdihanem zakladiu vendar nekaj jedra.

□ Delu slava, delu čast. V nedeljo zvečer so agilna prosvetna društva predmetne župnije Matere Milosti priredila svojemu neuromornu delujučemu duhovnemu voditelju p. Pavlu Potocniku ob 10 letnici njegovega uspešnega katoliško prosvetnega organizatoričnega dela in plodonosnega bivanja v Mariboru poseben zahvalni večer v Omladinskem domu. Večera se je udeležilo 90 zastopnikov in vodilnih članov frančiškanskih prosvetnih društev. Pri tem je prisla do popolnega izraza pričujenost in globoko spoštovanje, ki ga uživa slavljenec v vseh slojih prebivalstva in pri delavcih katoliških prosvetnih delavcih, omenjeni župnije. Na večeru je bilo veliko zahvalnih govorov, ki so jih z navdušenostjo in priznanimi besedami spregovorili številni navzoči, in ki jih je s prisrčno dobrodošlico vsem navzočim ter iskreno zahvaloval p. Pavlu otvoril vzorno pozdravljali predsednik osrednjega odbora frančiškanskih prosvetnih društev Anton Golež.

□ Smrtna kosa. V nedeljo so umrli v Mariboru: Franc Avguštin, delavec, star 76 let, Koroska cesta 58. Pogreb se bo vršil danes pop. ob pol 4 iz mrtvačnice na Pobrežju. V Kopališki 8 je umrl posnetnik Andrej Prah v starosti 73 let. Pogreb se bo vršil danes ob 4 pop. iz mrtvačnice. Rajnkima bodi zemljica lahka, žalujočim naše iskreno sožalje!

□ Pripravljalni odbor za socialno oskrbovalno rekonvalescentov v Mariboru vabi vse gg. tovarnarje in predstavnike humanitarnih ustanov in strokovne organizacije na svoj drugi sestanek, ki se vrši v sredo, dne 23. septembra t. l. ob 20 v lovske sobe hotela »Orel« v Mariboru. Problem zahteva resnega razgovora in vzajemnega dela, zlasti v današnji finančni krizi. Zaradi tega se pričakuje, da si bodo vsi interesi socialnega zavarovanja smatrali za dolžnost sodelovati v tej delavni skupnosti in se bodo vabilni zanesljivo odzvali.

□ Popravila v Študijski knjižnici so v glavnem končana in knjige po večini zopet urejene. S 24. septembrom se uvedejo za izposojanje knjig in posebni čitalnico zopet redne ure, in sicer vsak delavnik od 15 do 18. Tudi se za čitalnico uvedejo posebne izkaznice, ki se proti primerenemu legitimiranju dobe v uradnih urah pri ravnateljstvu knjižnice za 1 dinar. Brez take izkaznice posebni čitalnici ni dovoljen.

□ JKAD Panonija. Drevi ob 6 v Zadružno gospodarski banki sestanek, in sicer prvo nadstropje, desno. Za člane udeležba obvezna, abiturienti vabljeni.

□ Razgrnitev volilnega imenika. V smislu določb § 9. zakona o volilnih imenikih se javno razglasila, da je stalni volilni imenik za mestno občino mariborsko razgrnjeno na vpogled prebivalstvu. Vsakdo ima pravico volilni imenik pregledati, prepisati, razglasiti in natisniti ter bodisi zase, bodisi za drugega zahtevati njegov popravek. Popravek volilnega imenika se zahteva neposredno pismeno ali ustveno pri mestnem načelstvu ali srežkem sodišču. Zahtevanim popravkom se morajo priložiti dokazi. Za dokaze morejo služiti samo polnovejavne javne listine. Pri morebitni volitvi imajo pravico glasovati samo oni, ki so vpisani v volilni imenik. V smislu določb § 25, in § 15. zakona o volilnih imenikih se bodo smeli zahtevati popravki v volilnih imenikih, ko se razglesi ukaz za prve prihodne volitve postavljane, še samo tri dni po razglasitvi ukaza. V zvezi s tem razglasom nas naproša mestno načelstvo za objavo še sledenega: Volilni imeniki za mestno občino so potrjeni ter stalno na vpogled v konstrukcijskem uradu mestnega načelstva. Ako bi želel kdo prepise volilnih imenikov, naj to javi do 25. t. m. donoldne v konstrukcijskem uradu mestnega načelstva.

□ Infrastrukcijo za hrano išče revni sedmoščec; naslove reflektantov sprejemajo uprava na Koski cesti 1 ter podružnica na Aleksandrovi 6.

□ Gledališke interese opozarjam na letošnji razpis gledališkega abonanca. Novi abonent je sprejemajo do četrtek, 24. septembra. Abonanc je prav poceni, vrhu tega se bo zaključila letošnja sezona že koncem aprila, kar bo mnogim abonentom sigurno všeč.

□ K letalski nesreči na Teznom, o čemer smo obširno poročali v včerajšnjem »Slovenskem listu« dodajemo, da ni bilo v »Lastavici« nikogar drugega razen pilota Franca Krčeka. Radi ogromnega navala ljudi na mestu nesreče je imel vlak št. 526 skoraj četrt ure zamude.

□ Posnetek izpremba. Posnetnika Miroslava in Virginija Ferjančič sta prodala hišo v Ciril-Metodovi ulici 1 zasebnici Mariji Auff za 200.000 dinarjev.

□ Gospočica stiska prodira tudi v okolico trgovskega. Mariborsko okrožno sodišče je razglasilo uvedbo povrnalnega postopanja nad imovino trgovca Cirila Pečovnika pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah.

□ Smrtni lov na lov. V Duplaku je v nedeljo zadeva kap kancista okrožja, sodišča v Mariboru Antonia Lindnerja, ki se je nahajal na lov. Zgrudil se je na mestu mrtve ter so bili vsi oživljajoči poskuši njegovih tovarišev zmanjšani. Prenesli so ga v mrtvačnico v Duplaku, odškoder ga je včeraj mestni pogrebni zavod z mrtvačnim avtom prepreljal na pobresko pokopališče. Pogreb tako naglo premišljava Lindnerja, ki je bil v krogu stanovnikov tovariših in v krogih lovcev izredno priljubljen, se vrši danes ob 4 pop. iz mrtvačnice na mestno pokopališče. Nai počiva v miru, žalujočim naše globoko sožalje.

□ Keglišče »Plzenski dvor«, A. Senica, Tatrabachova, popoloma renovirano. Klubi – reflektanti za zimsko sezono naj se blagovolijo čim prej zglasiti, ker je le par večerov še prostih.

□ Za duhovščino se priporoča velika izbična črka in temnosivega blaga za oblike in površnike v novi stavbi trgovca Macuna, Maribor, Gospška 10.

>SLOVENEC<, dne 22. septembra 1931.

Tečaji državnih papirjev

Vsa naša javnost stoji pod vtišom padca državnih papirjev, ki so dosegli izredno nizke tečaje. Predvsem moramo omeniti, da je besa zajeta skoro vse borze sveta in ni je države z visokim nivojem tečajev papirjev. Pretekli teden je doživel celo vrsta evropskih borz svoje črne dneve. To je bil na eni strani vzrok za padec tečajev. Na drugi strani pa je na našem denarnem trgu nastopila napetost, saj so se pred nedavnim pri zagrebskih bankah bili dotoki vlog višji kot dotok novih vlog. Banke potrebujejo gotovino in lombard državnih papirjev je omemlj.

Kaščen je položaj na drugih borzah, je razvidno iz naslednje tabele o rentabilnosti državnih papirjev in officialno obrestne mero, katero posnamo po nedeljskem »Obzoru«. Vpoštevati je treba da so med tem tečaji papirjev zapadli in so sedaj renditi državnih papirjev povsod višji.

	ofic. obrest.	obrestovanje	
	mora	drž. papirjev	
Hollandija	2%	3.75%	
Svica	2%	3.75%	
Danska	3.5%	4.5%	
Anglija	4.5%	4.5%	

Norveška	4%	4.75%
Francija	2%	5%
U. S. A.	1.5%	5.5%
C. S. R.	5%	7%
Italija	5.5%	7.5%
Avstrija	10%	10.5%
Jugoslavija	7.5%	11%
Madarska	9%	12%
Romunija	8%	16%
Turčija	8%	16%
Nemčija	8.5%	18.5%

Pri nas je obrestovanje neenotno. Najmanjje je pri vojni škodi, kjer pa je seveda treba računati tudi z dobiliti in amoralizacijo. Največje je obrestovanje begl. obveznic, ki so zadnje prišle na naš denarni trg.

	Tečaj	Rendit
vojna škoda	250	10.-%
agrari	40	10.-%
7% inv. posojilo	68	10.2 %
7% pos. Drž. hip. banke	65	10.75%
7% Bler posojilo	63	11.-%
begl. obveznice	45	13.3 %

Težave slovenskih mlínov

Maribor, 19. septembra.

Resolucije zadnjega občnega zbora Zveze mlínov v Sloveniji in številni pred zborovanjem obnovljeni članki v naših dnevnikih nam predenovo ležaven položaj, v katerem se je znašla slovenska mlinska industrija. Slovenski mlini so z novim stanjem resno ogroženi, v svojem obstoju in to ne samo velika trgovska podjetja, ki so producirala izključno za trgovino, ampak tudi mali kmečki mlini, ki so imeli na zamenjavo in na merico, imajo pa obrat toliko moderniziran, da lahko izdelujejo tudi tipizirano moko. In taka mala podjetja v Sloveniji prevladujejo, ker so po večini naši kmečki mlini že pred desetletji svoje obrate v toliko modernizirali, da so mesto kamena uveli valjarje ter novodobnejša sita mesto starih pajlov. Le malok dobitimo še danes pri naših mlini, ki izdelovali pšenično moko samo s kamenjem in enostavnim pajlom.

Po novi uredbi bi morali vsi mlini, ki meljejo enolno pšenično moko za kmete, izdelovati isto na kamenju, ker se smatra valjčni sistem z moderno konstruiranimi siti za podjetje, ki lahko producirajo tipizirano moko, katere so seveda mlini na merico ne smejo proizvajati. Prvotno je odredba določala, da se morajo valjčne konstrukcije v takih mlinih ali odstraniti ali pa zapečatiti, končno pa je prevlado mnenje, da se sicer valjarji dovolijo, morajo pa se preustroiti agregati sita na ta način, da ne bo mogoče proizvajati več vrst moke. Vsi naši mlini pa izjemami bodo morali radi tega v svojem obrazu izvesti gotove tehnične izpremende, da zadošte omenjeni naredbi ter si tako omogočijo delo in obstojo.

V večini se je vršilo v naših količkah boljših mlinskih metfje pšenice potom zamenjave. Kmet je prinesel ali pripeljal v mlini pšenico, katero mu je mlinar takoj zamenjal v moko, vracajučo si prizemno količino žita kot plačilo ali merico. Po novi uredbi je zamenjava prepovedana. Kako so s tem prizadeli poleg mlinov tudi kmetovalci, nai navadem kot primer samo slučaj iz okolice Maribora. Celi okoliš Maribora, obsegajo skoro dva okraja, je doslej vozil pšenico ali v Maribor, kjer je zamenjal v velikih mlinih, ali pa jo je zamenjal v menjalnicah, katere so ti mlini vzdrževali v večjih krajih. Sedaj so mariborski mlini deklarirani kot trgovski ter ne smejo mleti kmečke pšenice. Ker je pred kratkim pogorel umetni mlini v Pesnici, je preostal kmetovalcem samo še edini mlini v Framu, ki melje na merico ter lahko prevezma z metfje pšenico v meljivo. Pa niti ta mlini si ne sme vzdrževali menjalne v večjih krajih, da bi tako olajšal kmetom dovez v oddaljeni Fram, niti ne sme na licu mesta pri mlini odmeniti pšenice v moko, tako, da mora kmet recimo od Gornje Kungote ob severni meji nositi ali voziti svojo pšenico v 20 km oddaljeni Fram in zoper ponovno iti po moko, namesto da bi jo pri dovezu takoj odmenjal.

Trgovski mlini občutijo zelo pomanjkanje dovoljene količine plomb z plombrirjanje vrč. Došlej si nekateri pomagajo na ta način, da preložijo davkarji originalne fakture, da jim ne zastane poslovni trgovcu ter jim konkurenca, ki je v sredini posesti plomb, ne prevzame odjemalcev, ki moko nujno rabijo. Se hujši udarec za te mlini je pa prekratek rok za plačanje takse na moko in pšenico. Nekateri mlini, ki so slučajno imeli velike zaloge, so v zelo težkem položaju, ker gre v tem slučaju za velike vso, z denarnimi rezervami se pa zlasti mlinska podjetja ne morejo baš hvaliti. Na vsak način bi jih bilo treba dovoliti odpeljavanje v obrokih, in to samo od že prodane zaloge.

Priznavamo, da je bil žilni režim uveden z najboljšim namenom, pomagati socialno načeljivku. Šemnu sloju – kmetu. Vendar končni efekt ni tako ugoden, kot se je pričakovalo, ker vidimo danes, da ima od njega korist le neznaten del našega prebivalstva in sicer ravno oni, ki doslej gospodarske krize niti pol toliko ni čutili, kakor jo mora slovenski kmet že leta sem. Živilna in vino pri naši leta stalno pada v ceni, še skoro nemogoče je spraviti jih v denar, dočim so v Banatu in drugih žitorodnih južnih krajih lani pšenice še razmeroma dobro prodali in tudi letes bi šla lahko v denar. Z isto pravico zahtevamo lahko mi izjemne zaščitne mere za naše vino in živilo ter ostale pridelke, ki prehranjujejo mnogo ve

Maroške žene

Kakšne so in kako živijo

Sura Al Bakara uči: »Vaše žene so za vas delovno polje, na katerem se mora razveseljati vaša duša. Ženam dolgujete toliko dobre del, kolikor jih zaslužijo. Dajajte ji njen zaslugek po vaših sredstvih, bodite vitezki napram njim in prijazni.«

Ker pa leži šerifova država daleč od Turčije in skoraj ni govora o osvoboditvi žene iz haremškega jarma, se koranski suri Al Bakara in Al Tarek v Maroku tolmačijo tako, da je z ženo kot nezrelim bitjem ravnat prijazno, vendar jo je smatrati kot moževno jetnico.

Na cesti nosi maroška žena še vedno koprino na obrazu, skoz katero gleda dvoje temnih očes. Kljub naravnosti suženjski podrejenosti žene pa se mogočni sultani, kakor tudi

Marshal Cangsuiliang, poveljnik kitajskim čet v Mandžuriji.

sivolasi učitelji korana in gonači kamel nazivajo v ljubavnih pesmih sužnji ljubezni in žene.

Kalif Jezid ben Moaviah piše na pr.: »Če bi jo solnce nekoč videlo podnevi, bi se sramovalo v bodoče pogledati še kako drugo deklico. Hrepnel sem za njeno ljubezno in prosil sem Vsemogučnega Boga, naj izpolni mojo prošnjo. Toda ona se je obrnila proč od mene, se nasmehnila in dejala: »Poglejte, kaj je gazela napravila iz leva.«

Kako naj res ljubi Maročanka moža, ki ji je dolčen? Ne pozna ga in nobena duševna vez je ne veže z njim pred zakonom.

V Maroku zakonske žene še vedno kupujejo. Poroka je še vedno gola trgovska kupčiča. Zeninovo pooblaščenec se zglaši pri očetu in začne svoj govor navadno na tale način: »O Ahmed ben Jusseff, prekolnimo demona in prosimo za blagoslov! Rad bi, da bi ti dal svojo hčer mojemu sorodniku.« Oče na to privoli, seveda pod pogojem, da dobti gotovo vsoto. Na vse pretege hvali dekleta, opisuje njeno lepoto in nato zahteva kakih 3000 durov. Zenin pooblaščenec pa ponudi samo tisoč, nakar se zachevanjanje, kakor bi šlo za konja. Naposlед se zedinita na polovico cene, ki jo je označil oče. Vsak ženin kupi svojo nevesto kakor mačka v žakiju, zakaj videti jo sme šele potem, ko je plačal in ko so končani poročni obredi. Mnogo pretresljivih dram se je odigralo radi tega. Mladi mož ima pravico poslati svojo ženo nazaj očetu, ne sme pa pri tem zahtevati povrnitev kupnine. Ce pa je bogat, jo vseeno obdrži v harem in se nato poroči z drugo.

Maročanke iz bogatih hiš so klub temu, da se uče špansko ali francosko, precej omejene v svojem znanju. Nekaj splošne izobrazbe poberejo iz francoskih romanov, toda to je zelo malo. Čas jim teče enolično. Edino razvedriilo jim nudijo pripovedovalce pravljic, ki po solnčnem zahodu obiščejo ženske sobane. Med pripovedovanjem pravljic mora hišni gospodar zapustiti ženske sobane.

Ali so Mavrinje lepe? O tem je težko izreči sodbo. Tuje jih ne more videti, mnene inozemske žene, ki so obiskale maroške ženske sobane, pa je zelo različno. Berberinje, ki hodijo po deželi večinoma nezagrnjene, so bolj grobni potek in jih ni mogoče označiti kot lepe. Francoski vpliv in zgled mnogih Evropev, ki žive v Maroku, je položaj maroške žene zelo malo ali nič spremenil. V Maroku najdemo dva različna svetova in dvoje živiljenjskih pojmovanj, ki se samo na zunaj dotikata, nikakor pa se ne spajata. V srcu pravega Mavra — čeprav je obiskal že evropske države — velja Evro-

pec kljub svoji moči in znanju še vedno kot pasji sin in bogokletnik. To naziranje obstaja tudi pri ženskah, ki sicer hrepene po pariških toaletah, gramofonih in ostalem inozemskem luksusu, vendar nimajo dosti pojma o visokem poklicu žene kot duhovne tovarišice moža. Kar je v Maroku resnično lepih žena, so to večinoma židinje, ki seveda niso podvržene strogim predpisom, po katerih se morajo ravnati prave Mavrinje. Med maroškimi židinjam so tudi lepe in izobražene žene. Sicer vise nad njimi še nekateri prastari zakoni, na pr., da mora žena nositi lasuljo in si za poroko obriti glavo, vendar je v splošnem čas suženjstva že minil.

Kdaj pa bo napočil čas osvoboditi maroške žene? V današnjih razmerah je povsem odprt vprašanje, ali se bo maroškim ženam po osvoboditvi izpod suženjskega jarma brez zadostne duševne priprave bolje godilo kakor sedaj. Ali bodo srečne, kakor je lahko srečna svobodna evropska žena?

Skrivnosten umor na jahti

Newyorške kriminalne oblasti so trenutno zaposlene s preiskovanjem tajinstvenega umora, ki se je zgodil na jahti »Penguin«. Vsa skrivnostna afera se je pričela s tem, da so našli soprogo 38 letnega sportnika Benjamina Collinsa neke noči v čolnu na Long Islandu pri Newyorku. Ta je pripovedovala, da so okrog polnoči prišli na jahto njenega moža neznani mož, nagnali njo in jeno petletno hčerko v kajuto, moža pa prisili, da je pogasil vse luči in začel križariti po morju. Če nekaj časa je zaslišala na krovu hrup borečih se ljudi in moški klic: »Ne zvezgi ga pretrdo!« Takoj zatem pa je začelo pljusk vode, kakor

Japonci so zasedli Mukden. Slika nam kaže prizor z ene mukdenskih cest.

Pasji regiment

Oče pariških — Cudaštvo starega vojaka

V Parizu stoji ob nekem precej obširnem vrtu hišica, čije gradba spominja na prejšnje stoletje. V njej stanejo bivši vojak, kapetan, ki s ponosom nosi križec častne legije. Ta staro gospod je pravi oče psov. V velikem mestu je vedno dosti psov, ki se brez gospodarja potikajo okrog ali pa so se zatekli in so tako obsojeni na stradanje. Če stari gospod najde takega psa, ga vzame k sebi, mu da jesti, se mu dobraka in ga tako naveže nase. S tem je usoda

po cestah strašil žene in otroke. Policija se je čutila dolžno, da napravi red pri pasjem vežbanju: psi smejo le še samo zgodaj zjutraj marširati na prost.

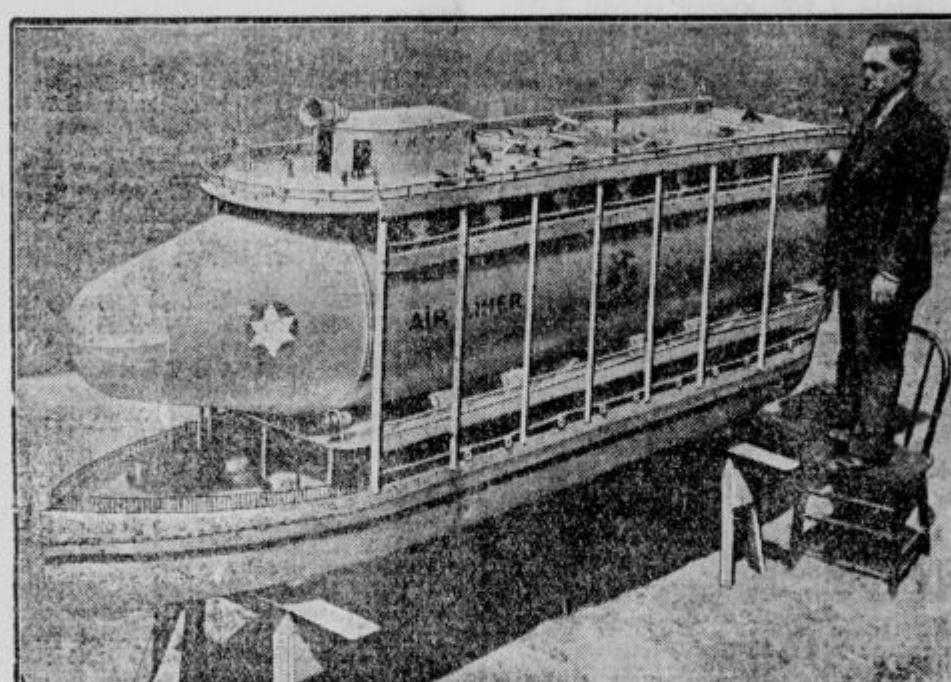
Pa še čez nekaj drugega so se pritožili sosedje: čez neprestano lajanje. Policijski komesar je povabil k sebi starega vojaka in mu priporočil, naj velik del svojih psov izroči društvu za varstvo živali, sicer bi mu morali prepovedati vse pse. »Gospod,« je dejal stari voják, »svoji državi sem služil 40 let, udeležil sem se mnogih vojn in se povod obnašal častno. Družine nimam, vse svoje prijatelje sem izgubil na bojišču. Sedaj nimam drugega kakor te uboge živalice, ki me tako ljubijo. Če mi to odvzamete, ste me oropali moje edine tolaže.«

Policijski komesar je stisnil staremu gospodu roko in mu je pustil vso pasjo družino. In tako še naprej vsako jutro marširajo psi na vežbalische pod poveljstvom starega kapetana.

Balon, ki bo ostal leto dni v zraku

Zanimiv načrt ruskega polarnega raziskovaleca.

Moskva, 20. sept. j. Arktični institut v Moskvi se bavi z zanimivim načrtom raziskovanja zračnih višin. Profesor Molčanov, znani ruski polarni raziskovalec, ki se je med drugim tudi udeležil polarnega leta »Grofa Zeppelina«, dela poskuse z registrirnim balonom, ki ga bo brez posadke spustil v zračne višine, kjer bo

Matično ladjo za letala in zrakoplove, kakor nam jo kaže gornja slika, bodo zgradili v Ameriki. Na gornjem krovu bo pristanišče za letala in poveljniški most, srednji del je določen za zrakoplov, v medkrovju pa bodo kabine za potnike.

da je padel vanjo težak predmet. Nato so jo neznanci zavlekli v čoln, kjer so jo proti jutru našli policisti.

Coln, ki naj bi bil last neznancev, in Collinsovo jahto so pozneje našli. Ko so ženo vprašali, zakaj ni poskusila moža braniti, ko je imela v kajuti na razpolago revolver, je odgovorila, da je mislila, da bodo neznanci držali obljubo, ki so ji jo dali. Kakšna obljava je bila to, noče povedati. Njeno izpoved kolikor toliko potrjuje dejstvo, da so nekaj dni pozneje našli Collinsovo truplo, ki ga je naplavilo morje. Njegova lobanja je bila poškodovana s strahovitimi ranami, roke in noge pa je imel zvezane. Policija meni, da gre za zhitotapec z alkoholom, ki so hoteli porabiti jahto v svoje name, in so Collinsovi obljubili, da se možu ne bo nič zgodilo, če bo mirna.

*
»Sto tisoč dinarjev ste dobili od moža, ki vas je povožil s svojim avtomobilom? Kaj ste pa nopravili s tem denarjem?«
»Avtomobil sem kupil.«

*

Moderno. »Koliko časa ste že zaročeni, gospođa?« — »No, skupaj sešte to pač kakih šest let.«

psa zagotovljena; ima dom, polno skledo in prostor, kjer lahko mirno spi.

Seveda prevzame pes s svojim vstopom v to hišo tudi dolžnosti. Ima svoje pravice, pa mora za to tudi ubogati, se učiti, pazljivo poslušati opomine svojega dobrotnika, podajati dokaze dobre volje in na besedo slediti. Stari vojak, ki se toliko trudi z njihovo vzgojo, ne trpi nobene nepokorščine med svojimi gojenji.

Poleti ob štirih in pozimi ob šestih da stari kapetan posebno znamenje. Psi pridejo točno. Nato se vrši pregled čete, ki šteje danes do 40 pasjih mrcin, ena grši od druge. Ko je pre-

Svicarski zvezni svetnik Motta je izjavil, da bo z ozirom na gospodarsko krizo njegova vlada prisiljena odpovedati nemško-svicarsko trgovinsko pogodbo. Nemci so se tega prestrašili in so se že začeli pogajati s švicarsko vlado.

gled končan, se uvrste psi po dva in dva. Kapetan jih pelje k najbližnjemu kanalu, kjer se skopljajo. Nato marširajo na vežbalische. Tu bi morali videti starega kapetana pri delu s svojo »stotnijo!« Psi manevrirajo kakor eskadron huzarjev; formirajo se v oddelke, korakajo po dva, po štiri, frontalno in v gosjem pohodu. Gredo naprej, nazaj, tečejo, skačejo in se ne nadomesta ustavijo. To se toliko časa ponavlja, dokler ni vse v najlepšem redu. Če poveljnik ni zadovoljen, mora pes v policijsko sobo, kjer ga čaka kazen.

Ko je vežbanje, ki traja dve do tri ure, končano, se uvrste psi po dva in dva. Kapetan jih pelje k najbližnjemu kanalu, kjer se skopljajo. Nato marširajo na vežbalische. Tu bi morali videti starega kapetana pri delu s svojo »stotnijo!« Psi manevrirajo kakor eskadron huzarjev; formirajo se v oddelke, korakajo po dva, po štiri, frontalno in v gosjem pohodu. Gredo naprej, nazaj, tečejo, skačejo in se ne nadomesta ustavijo. To se toliko časa ponavlja, dokler ni vse v najlepšem redu. Če poveljnik ni zadovoljen, mora pes v policijsko sobo, kjer ga čaka kazen.

Tudi kraljica. Na Angleškem volijo vsako leto železničarsko kraljico, ki si jo poiščejo iz vrst hčerk železničark uradnikov. Letos je bila izvoljena Patricia Clarke, ki je kljub svojim trinajstim letom izredno lepa.

ostal dolgo časa in avtomatično izvršil najrazličnejša merjenja. Če se bodo poskusi posrečili, bodo v kratkem zgradili trden balon, ki bo opremljen z najrazličnejšimi registrirnimi aparati. Ta balon bodo spustili v zrak v bližini Beringovega preliva in bo ostal v zraku leta. Med tem časom bo avtomatično registriral vse meteorološke pojave. Balon nameravajo spustiti v zrak v pričetku leta 1932.

»Vsi vam stoji izborni, gospod. Ne boste niti opazili, če dežuje.«

»Tako — in kako bom pa vedel, da je prenehalo deževati?«

K obisku francoskih ministrov v Berlinu. Dne 26. in 27. septembra se bosta mudili v Berlinu, če ne pride zoper kaj vmes, ministarski predsednik Laval in zunanjji minister Briand. Stanovala bosta v hotelu Adlon. — Na sliki: Salon, v katerem bosta bivala francoska ministra.

NEDELJSKI SPORT

V nedeljo je bilo odigrano tretje kolo podvezine lige. Zmagali so favoriti, vendar ni dosti manjalo, pa bi doživeli prvo presenečenje. Sloboda bi skorom premagala Maribor, mošto, ki je teden prej zlahkoto premagalo »Ilirijo«. V splošnem pa moremo ugotoviti, da ni bila igra nobenega mošta prav dobra. Zlasti mošta, ki so zmagala, nikakor niso zadovoljila. Vsem igralcem se pozna, da imajo premo počitka po napornih tekma na državnem prvenstvu. Posebno poglavje so naši sodniki. Z izjemo dr. Planinška, ki je sodil v Mariboru, ni zadovoljil niti eden. Vsem se pozna, da že dalj časa niso sodili težjih tekem, radi tega napravijo večkrat napake, ki so pa lahko usodne. V Celju je Jordan mnogo grešil v presojanju ofiside, Cimperman pa v Ljubljani zaradi 11 metrov. Torej same napake, ki lahko prinesu enemu moštu nezasluženo zmago.

V Ljubljani je bilo sicer še nekaj sportnih prireditiv, od katerih bi pred vsem omenili plavalne tekme srednjšeolev. O plavalnem sportu smo na tem mestu že marsiški zapisali, zlasti pa o velikih koristih, ki jih ima plavanje za našo infidino. Tekme za prvenstvo srednjih šol se vrše sedaj že tretje leto in je bilo vse lepo v redu. Letos pa kar na enkrat prisla prepoved, da srednjesholci ne smejte teknavati. Zato je ta lepa propaganda prireditev izstala.

Zagreb je pa sprejel naše najboljše lahkotlette, ki so teknavali za prvenstvo države. Tudi Slovenci so bili to pot zastopani po svojih najboljših močeh. Niso se mogli plasirati na prva mesta, klub temu so pa Skok, Outrata, Zupančič, Zorga, Krevs, Oroszi, dosegli lepe uspehe. Edino prvo mesto je priboril Sport in sicer v teknu na 10 km. Lepa točka je bilo tudi skakanje s palico v višino. Kar trije atleti so presekli 3.30 m, med njimi tudi Oroszi. Prvo mesto je odločil žreb. Skratka, naši atleti so dobro zastopali našo lahko atletiko. Treba pa bo še veliko resnega dela, da bomo dohiteli to, kar je ostra rivalitetu uničila. Dosti dobro organiziranih nastopov bo lahki atle-

tički koristilo.

Tekme za državno prvenstvo se razvijajo tako, kakor smo predvidevali. Na prvem mestu je BSK, ki je gotovo najboljši klub v državi. Svojo visoko kvaliteto je pokazal v tekmi s Hajdukom, katerega je gladko odpravil s 4:0. Isti je tudi z Mačvo, ki je proti Concordiji podlegla v Zagrebu s 5:2, in to največ radi treme. Pred takim številom gledalcev Mačva še ni nastopila. Gradjanski je zopet s srečo zmagal v Sarajevu. Le Mihelčič je preprečil Sašku, da ni zmagal. Prodor Kokotoviča je prinesel pičlo zmago z 1:0.

Od ostalih sportnih dogodkov bi omenili pred vsem nastop Hungarije v Osjeku, kjer je premagala Slavijo s 4:0. To, kar je v Ljubljani nemogoče, si lahko privoščijo klubi v bližini Madjarske. Nedeljo za nedeljo imajo v gosteh renomirane madjarske profesionalne klube, zato tudi ni čudno, ako tamkaj nogomet napreduje. Zvezca je sicer obljubovala, ko je sklepala takozvane nogometne mirovne pogodbe, da bo dosegla pomirjenje tudi z Italijani, ostalo pa je pri obljubah. Od srečanj z italijanskimi klubi bi imeli seveda največ korist tukaj v Sloveniji, od Madjarov jih imajo predvsem klubi na jugu države. Vsak je pač sebi najbližji, to je parola JNZ. Jugoslavija je na turneji po Ogrski doživela v Solunu prvi poraz. Prvak Soluna Aris je odpravil Jugoslavijo s 3:2. Rezultat so dosegli Grki največ radi njih izredno hitre igre. Igralci Arisa so izvrstni tehničarji in igrajo izredno hitre energično startajo.

Kolesarska zveza kraljevine Jugoslavije, podobor Ljubljana, priredi v nedeljo, dne 27. t. m. dirko za gorsko prvenstvo klubov, včlanjenih v svojem podoboru. Proga je določena na podutiskem klancu (2 km). Start ob 15 pri Vodnikovi goštini v Podutiku, cilj pri odcepni cesti na Sv. Katarino. Ker se to gorsko prvenstvo vrši v bližnjem izletniškem kraju ljublj. okolice, bodo imeli ljubitelji kolesarstva lepo priliko opazovati, s kakšno brzino lahko vozijo dirkači strime klance.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 22. septembra: 12.15 Plošča. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošča, borza. — 18.30 Salonski kvintet. — 19.30 Dr. Franc Veber: Sociologija in etika evangelijs. — 20.00 Poročilo o sahovskem turnirju na Bledu, poroča jugoslovanski prvak dr. Milan Vidmar v slov., nem. in franc. jeziku. — 20.30 Prenos iz Zagreba. — 22.30 Čas, dnevne vesti.

Sreda, 23. septembra: 12.15 Plošča. — 12.45 Dnevne vesti. — 13 Čas, plošča, borza. — 18.30 Salonski kvintet. — 19.30 Literarna ura: Ob 100 letnici rojstva Franja Levstika: Levstikov življenjski boj (dr. A. Slodnjak). — 20 Poročilo o sahovskem turnirju na Bledu, poroča jugoslovanski prvak dr. Milan Vidmar v slovenskem, nemškem in francoskem jeziku. — 20.30 Klavirski večer — izvaja Raisa Karavodina-Kurof. — 21.15 Salonski kvintet. — 22 Čas, dnevne vesti.

Drugi programi

Sreda, 23. septembra.

Bograd: 10 Ljudsko-solska ura. — 11.35 Plošča. — 12.45 Radio-orkester. — 17 Narodna glasba. — 17.30 Radio-orkester. — 20.30 Operni dvapevi. — 21.15 Komedija. — Zagreb: 12.30 Plošča. — 17 Lahka glasba. — Budimpešta: 12.05 Ciganska glasba. — 17 Pesmi. — 18.30 Violinski koncert. — 20 Poljudni koncert. — 23 Lahka glasba. — Dunaj: 11.30 Opoldanski koncert. — 13.10 Plošča. — Milan: 12 Pestra glasba. — 19.15 Pestra glasba. — 20.45 »Hčerka gospa Avgota«, opereta. — Oslo: 20 Pianinski koncert. — 22.05 Radio-orkester. — 23 Plesna glasba. — Praga: 19.05 Kabaret. — 21 Pesmi. — 21.30 Pianinski koncert. — Langenberg: 20 Valčki in koračnice. — 20.45 Simfonični koncert. — 23.15 Plesna glasba. — Rim: 13.10 Lahka glasba. — 21 Operni večer. — Berlin: 20 Igra z godbo. — 21 »Dvojna mera«. — 22.30 Ciganska glasba. — Katovice: 12.10 Opoldanski koncert. — 20.15 Lahka glasba. — 22.30 Pesmi. — Stuttgart: 19.45 Radiokabaret. — 21 Radio-orkester. — 22.35 Ciganska glasba.

Domžale

Temelj za prvi transformator so začeli kopati ta teden. Stal bo na farovškem travniku pod cerkvijo. Drugi transformator je zamišljen na Industrijski cesti.

Josip Lavtičar:

Bled in Briksen

Zgodovinska povest iz 17. stoletja.

Popoldne je bilo dovolj časa za sprehod po trgu. Kamor je škof prišel, so ga živahno pozdravljali. Veselilo ga je videti toliko pridnih rokodelcev iz raznih strok obrtništva. Župnik mu je pripovedoval, da živijo vsi delavec v zadrugah, da ima vsaka zadruga svojega načelnika, pa tudi cerkevne zavetnika. Kočačem je patron sv. Florijan, strojarjem sv. Frančišek Solan, čevljarjem sv. Kriščin, tesarjem sv. Jožef, mesarjem sv. Tomaž Avkinski. Ob godu dotičnega svetnika pridejo vsi zadržniki v cerkev; pri procesiji hodijo za svojo zastavo; prav tako spremljajo umrle ude na pokopališče. Svoje izdelke prodajajo doma in na sejmih, vozijo jih čez Ljubelj na Koroško in čez Koren v Beljak. Tržiškim hišnim posestnikom pravijo »spurgarje«. Svojim duhovnikom so iz srca vdani, obiskujejo radi božjo službo in kažejo posebno veselje do nabožnih slovesnosti. Kranjski jezik govori v narečju, ki je precej različen od govorjenja po drugih krajih; mnogi med njimi znajo tudi nemški.

Župna cerkev, v kateri je škof 21. avgusta maševal, je bila zgrajena v gotskem slogu. Govorili so že takrat, da jo bodo razširili ali sezidali novo. Odkladali pa so to do leta skoraj dvesto let, ker sedanja je bila dovršena še leta 1815.

Tako pa škofi maši so nadaljevali Tirolci potovanje. Cesta jih je peljala vedno navzgor, da je dosegla na vrhu Ljubelj 1370 metrov nad morjem. To cesto je dal zgraditi avstrijski nadvojvoda Karel na lastne stroške že leta 1560. Cesar Karel VI., oče Marije Terezije, jo je ukazal leta 1728. razsiriti, na

vrhu podreti predor, narediti zavezko med skalnatimi stenami in klance znižati. V spomin na to zboljšanje ceste in v spomin, da se je Karel VI. na poti iz Celovca v Ljubljano dne 25. avgusta 1728 — torej vprav sto let pozneje kakor Welsberg — peljal čez ta prehod, so postavili na vrhu dve piramide.

Na vrhu Ljubelja je meja med Kranjskim in Koškim. Tukaj je postal škof nekako otožen in vele ustaviti kočijo.

»Mi nimamo tako divnih krajev, kakršen je Bled — je rekel spremjevalec. »In to ljudstvo! Saj nas je sprejemalo tako prisrčno kakor doma.«

Tudi jaz imam ta vtis — je dostavil kanonik dr. Eder.

Čutim prijetno vez med Bledom in Briksnom — je nadaljeval Welsberg. »Naša škofija je posestnica velikih zemljišč v blejskem in bohinjskem okraju. Videli smo vse to in spoznali, da imamo lepe dohodek in ustanove, ki jo je zapustil cesar Henrik Sveti. Zato nam mora biti draga in ljuba ta lepa kranjska dežela, od katere jemljemo zdaj slovo. Iz srca želim, da bi jo videl še enkrat.«

Tedaj je škofa prevzela ginjenost. Stopil je iz voza, se odkril in obrnil proti jugu. Naredil je velik križ ter blagoslov kranjsko deželo.

V tem slovesnem trenutku ni bilo slišati drugoga nego ropotanja vozov, ki so držali navzdol proti dravski dolini. Potovalci so obiskali Celovec, se pešljali poleg celovškega jezera v Beljak in od tu nadaljevali pot v Briksen.

V zapisih nikjer ne citamo, da bi bil prišel škof Welsberg pozneje še kdaj na Bled. Držal pa je dano besedo v oziru Marijine cerkve na jezeru. Oskrbel jo je z vsem potrebnim, da ga mežnar Slinnik ni morebil dovolj prehvaliti.

Zelja, ki jo je možil Welsberg, da bi dosegel spra-

Trbovlje

Volilcev je več. Število volilcev se je še povzelo, tako da je vseh 4976. Če bo še kaj rekla, mali, bomo prisli še nad 5000, kar je pri 17.000 prebivalcev gotovo sorazmerno visoka številka.

Da bi bili srečni! Zadnji čas so se poročili: Reeman Josip, rudar in škofak Jožef, delavci Broz Ivan, rudar, uradnik iz Ritanja in Prest Amalija, zasebnička Rataj Alojz, delavec in Blatnik Ljubljana, delavci Naglav Oskar, rudar in Zaje Franja, natakarica Zeleznik Jakob, kmet in Drnovšek Terezija, kmečka hči; Predovnik Avgust-

rudar in Kelner Franca, zasebnička Kremžar Franc, rudar in Sentjurc Ljubljana, posest. hči; Zibert Leopold, rudar in Drmog Ljubljana, Šivlja; Pezic Ivo, mestni urad, iz Zagreba in Vedenik Zora, hči trgovca.

Novi grobovi. Zadnje dni so umrli: Gomilar Josip, vpočojeni rudar, 78 let, vsed starosten oslabelosti; Cverle Ana, hči del. star. 14 let, zadejala je kap; otroci rudarjev: Bojda Ana, Bočko Davorin, Rojc N., Kosir N. in Kosir Drago.

Vincencijeva konferenca, načrtovanje tukajanje

dobrodeleno društvo, bo imela danes — nedelja — popoldne ob 4 svoj občni zbor. Vas, ki imajo čuteče sreče za siromaka, so povabljeni!

Razpis.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani razpisuje oddajo

Icesarskih, parketnih, pečarskih, steklarskih, pleskarskih del in dobavo okenskih zastorov

za stanovanjsko hišo v Celju.

Vsi podrobni proračuni in splošni gradbeni pogoji se dobre pri podpisanim uradu od 23. t. m. dalje med uradnimi urami. Zapečatene, v smislu razpisa sestavljene ponudbe je vložiti pri Pokojninskem zavodu za nameščence v Ljubljani, Gledališka ulica 8/III. do 1. oktobra t. l. do pol 12. ure dopoldne.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani.

Po sklepu božje Previdnosti nas je v nedeljo, dne 20. septembra 1931 zvečer za vedno zapustil naš marljivi uradnik, gospod

Rajko Feigel

Tekom svojega šestletnega zvestega službovanja našemu zavodu si je z marljivostjo in vestnostjo pri zavodu zgradil trajen spomenik hvaležnosti.

Vsemogočni mu bodi obilen plačnik!

Ljubljana, dne 21. septembra 1931.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani.

vo med ljubljansko in briksenško škofijo v spornem vprašanju, kateri škofiji pripada cerkev na blejskem jezeru, se mu žal ni spomnila. Sporazum pa je bil sklenjen nekaj let pozneje, ko sta se 10. junija 1688. briksenški škof Janez grof Klemen in ljubljanski škof Ziga grof Herberstein tako zedinila, da pripada otok ljubljanski škofiji, briksenški škofije imajo pa pravico v jezerski cerkvi nositi pontificalia (slovensko škofovsko opravo). Ta važna listina je shranjena v arhivu župnijske cerkve sv. Martina na Bledu in nosi ime: »Compositio amicabilis (priateljski sporazum.)

15. Grajski oskrbnik Kristof Waidmann — ženin.

Kristof in Adolf Waidman sta bila — kakor smo že omenili — sinova imovitih staršev na Spodnjem Štajerskem. Najstarejši brat je podedoval veliko domače posestvo, onadvpa pa sta z bogato doto obiskovala višje šole v Gradcu. Adolf, po naravi mehkega značaja, je stopil v bogoslovje ter postal duhovnik. Kristof pa, pogumno in podjetnega duha, si je izbral poklic gospodarske stroke. Po dovršenih pravniških študijah je šel pogledat nekoliko po svetu. Pot ga je pripeljala tudi na Bled, kjer mu je bilo tako všeč, da je kupil gradič na Bobnu ter se tukaj ustavil. Ko so oddajali leta 1622. zemljišča briksenških škofov v najem, je plačal vsoto 600 florintov ter postal z določenimi pogoji za dobo šestih let najemnik ali upravnik teh posestev. V začetku je imel veliko težav, da je vse urebil; pozneje pa je z razumom in z dobrimi posli dovedel njive, gozdove in poslopja in z mnogo boljše stanje nego je bilo to poprej. Njegov brat Adolf pa ni našel v duhovski službi tiste zadovoljnosti, kakršno je pričakoval, zato je prišel k Kristofu na Bled in se naselil kot samotar pri jezerski cerkvi.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1:50 Din ali vsaka beseda
50 por. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad
deveč vrsticami se računajo višje. Za odgovor znamke:
Na vprašanje brez znamke ne odgovarjam!

Službe isčejo

Organist

in cerkovnik želi svojo službo premeniti; vzame tudi službo na manjši župniji neglede na dohodek. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor.

Sodarski pomočnik želi premeniti službo — sprejme tudi posle trgovskega službe. Cenjene ponudbe na upravo »Slovenca« v Maribor.

Službodobe

Pletiljo

dobro nogavičarko, s hranijo in stanovanjem v hiši, sprejme takoj F. Klemenc Kočevec št. 114.

Trgovsko učenko poseteno in s primerno šolsko izobrazbo, takoj sprejmem. Hrana in stanovanje v hiši. Adolf Remec, trgovina z mešanim blagom, Mirna peč.

Vajenca

sprejme v modno krojaštvo Metod Lesjak, krojač, Cesta na Brezje 74, Pobrežje pri Mariboru.

Krojna šola

Stari trg št. 19, sprejme praktikantinjo, absolventko obrine sole.

Dobra kuhanica

z dolgoletnimi spričevali se sprejme v večjo hišo Splitu. Pismene ponudbe s fotografijo in zahtovo plače poslati na gospo Ilich, Split, Wilsonova obala 27.

Vrtnar

zamski, za urejevanje dočačega vrtu, se sprejme z oktobrom ali novembrom. - Prosta hrana in stanovanje. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 11.170.

Kotlarskega

somočnika in vajenca takoj sprejme Jakob Kos, Maribor, Glavni trg 4.

Zasluzek

Reklamno podjetje išče akviziterje kakor tudi krajevne zastopnike za reklamo nove vrste. Mališi inteligentni gospod s sigurnim nastopom, ki so že bili zaposleni kot reklamni akviziterji, naj pošljeno svoje ponudbe v upravo »Slovenca« pod št. 10956.

Lahek zasluzek

se Vam nudi, če imate mnogo poznanstva. Z obiskovanjem Vaših mnogotvelih znancev in priateljev zasluzite lep dečar. Mesečno tudi več kot 1200 Din. - Ponudbe pod »Agilen« na upravo »Slovenca«.

Pouk

Camernikova Šoferska šola

Ljubljana, Dunajska c. 36
Jugo-avto, Prva oblast, concesionirana. Prospekt. H. 16 zaston. Pišite pon!

Gospa Orthaber

sprejema otroke do šolske dobe za pouk nemščine ali angleščine. Teci ali francoščine ali nemščine tudi za odrasle. - Gospovska cesta 12, dvorišče.

Učenkam pletiljam

brezplačen pouk, če si nabavijo pri nas pletilni s. o. »Tehna« družba, Ljubljana. Mestni trg 25/1.

Gosli poučuje

bivši učitelji konservatorija. Studentovska ul. 9-1.

Šoferska šola

oblastna koncesionirana. I. Gaberščik, bivši komisar za šoferske izpite. Ljubljana, Dunajska cesta 31. Prihodnji redni tečaj se prične 1. okt.